Контрол... экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ЕРА, 16 АВГУСТ, 1979 ШУ. ● № 98 (6073). ● Мах 2 кепиг.

Гудермесски межколхозно-совхозни лесхозерча болхлошна яхь йоаржаяь пятилетка дуьлагIча шера плани тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара. Цу яхье цьалхалаттац ва столяр, коммунистически къахьегама ударник Мусханов Бухади. Даим ший нормаш 130 процент кхоачашъю. Цо хьаеш йола наIараш, рамаш, наIара санагIаш даккха гIалат доацаш хул.

СУРТА ТIА: столяр Б. Мусханов.

В. ДЗИСЯКА сурт.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА МЕСЯЧНИК

ИттлагIча августе дIайолаьннай республике доакъар ма хулла дукхагIа Iалашдар духьа кхайкаяь шоллагIа месячник.

План 190 йолаш йол 15 августе тIаьхоачаш 63,4 эзар тонн Iалашъяьй республике. Из кийчъяра республике яьржачи яхье хьалха ба Шалински, Назрановски, Гудермесски районий къахьегамхой. Масала, шалинцаша — 60 процент, гудермесцаша — 47, назрановцаша 44 процент кхоачашъяьй йол Iалашъяра шера планаш. Дика лоархIабу йол кийчъяра хьалхашка латтача декхарех Наурски, Шелковской районий колхозийн совхозийн болхлой а. Наурцаша республике массарел дукхагIа — 11,4 эзар тонн Iалашдаьд из доакъар, шера план 34 эзар йолаш. ХIьта шелковчанаша шера план 31 процент кхоачаш я сш — 10,8 эзар тонн.

Цунца цхьана йол Iалашъяра планаш кхоачашъе гетта ра тIехьадус Сунженски, Малгобенски, Советски районий бохамаш. Иштта, Советски районо хIанз а 8 процент мара кхоачашъяьц йол Iалашъяра шера план, хIьта малгобекцаша — 24, сунженцаша — 23,4 процент.

Ча шера план 220 йолаш, 123,8 эзар тонн кийчдаьд республике. Из массарел дукхагIа Iалашдаьд Сунженски районе — 22,2 эзар тонн, план 34 йолаш. Толамца чакхдоаних кхаш чах мукъа даьхро а из Iалашдара а гIулакх Урус-Мартановски, Грозненски районашка, хIьта во — Советски, Гудермесски.

Баьций витаминни хьоар дукхагIа даккхар духьа республике яьржача яхье хьалха, из тайпа доакъар кийчдара шера план кхоачашъяь Наурски района къахьегамхой ба. Царел дукха тIехьа бисабац шоллагIча моттиге бола шелковчанаш а. Республика кхьча районашка даьнкха чул дика дукхагIа а долаш хIанзле 10,4 эзар тонн баьций витаминниц хьоар даькхад цар.

Баьций витаминни хьоар даккхара планаш кхоачашъе геттара тIехьаьс Грозненски, Сунженски, Малгобенски районаш.

Силос кийчъе республика къахьегамхой дIаболабенна дукха ха яц. Цудухьа шера план 119,7 эзар тонн йолаш 70 эзар тонн мара Iалашъе карагIдаьннадац.

Доакъар Iалашдеяга ихы а сихде деза.

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГ

ШоллагIа хьувкъам чуэцара лаьрхIа кийчо еш ба «Атагинский» совхоза механизатораш. Хьуна довнъашта хьалгIикхачалехьа ерига хоза шаьра аре дIа а лаьца дада нар хьажийи кхаш. Лоамашкара Iохьекхача михо лестесш яIа дика дегIаена хьийкъа яла йоахка хьажкIаш. Къаьстта белгала я Социалистически Къахьегама Турпала Ш. Гайтамирова, Б. Вагапова звенонаша доалду 500 гектара тIара яраш. Цар лаьрхIад хIара гектара тIара 40 центнер фуальякха хьажкIаш чуя. Дика хиннай кхьча механизатораша хьалхельраш а.

Ялата дIайийнача 700 гектара тIа ираши силоси лаьрхIа хиннарех 400 гектара тIара ираши — 1100 гектара тIена хьажкIаш чуца дага ба совхоза къахьегамхой.

Пачхьалкхейна дIачудала лерхI 2500 тонн ялат. Из 800 тонн планал дукхагIа хул. Цул совгIа 1000 тонн хиллал хьажкIаш фуна лаьрхIа складашка дIаоттае уйла йолаш а ба.

Ипатовский методах хьажкIаш чуэцара механизированни комплекс вIашагIъеллай. Цунна юкъейоагIа 18 комбайн, 50 автомашин, тIехьайийна лафеташа а йолаш тракторах.

Хьувкъам чуэцача хана из мел дика чуберзабу хьожаш хургья ворхI коммунист юкъе а йолаш комбайнер Дароев Алхазур кертте латта партгрупп.

Комбайнераша, трактористаша, шофераша овсаре лакха йолаш къахьега новкъарло еш кхоачамбоацараш нийслой, уж сиха дIадаха гIоновкъостал дара. Хьувкъам чуэцара балхий дикал айяра халкъа тIахьожама группа вIашагIъеллай, кхерамзлен техника инженер Ахмадов Шамсуддин карте а латташ.

Болхлой бытовой хьашташ а дика хургдолаш, хьинаре къахьегараша моральни материальни поощрени хургйолаш дола хьалаш оттадаьд.

Укх деношка совхозе шоллагIа хьувкъам чуэцара хьакъехьа совхозе болхлой собрани хилар. Грозненски района беррига къахьегамхошка кхайкарал а даь, совхоза механизаторша дош деннад ткъаь дийнахьа аренашкара хьувкъам чуийха баккха. Цигара хьадаьккхача гIелдамех 5000 тонн силос кийчъе, мукъадаьна лаьтта сиха аьха Iодилла. Ялата лаьрхIа хьажкIаш чуэца арабала лерхI 5 сентябре.

Укх шера планагIа 1220 тонн йол, 10.000 тонн силос, 1020 тонн сенаж, 1500 тонн ча, 600 тонн баьций хьоар Iалашде дениш ба совхоза механизатораш. Кийчдаь доакъар — 100 тонн йол, 200 тонн сенаж, 700 тонн ча, 170 тонн баьца хьоар мара дац. Дукха доакъар да хIаьнча тIехьагIа цар Iалашде дезар.

Совхоза керттерча агронома Пинчук Михаил Павловича доакъар Iалашдара хьакъехьа йоах:

— Силос, сенаж, баьций хьоар, ча кийчдара планаш кхоачашъе иаз дIаккхоачаргба тха. Бакъда, йол Iалашъяра план кхоачашъяллал дIайийна баьцаш тоьий тхона. Укх деношка силоса лаьрхIа моша хьажкIаш хьаьха йолалый оаха 200 гектара тIара. Царех хIараннена тIара йоакхаргья кIеэнагIа якъхача а 170 центнер. Цох хургья 3400 тонн силос. Ка бола ялат чуийцачул тIехьагIа доакъара дIайийна хьажкIаш я тха 1300 гектар. Царек а, ялата йийна хьажкIаш чуэцаш гIаданех яьнкхар а тоаргья тхона силос Iалашъяра план а йол кийчъяра тхога ца юласнар а кхоачашъе.

ПланагIа баьций хьоар даккхал баьцаш тоаргья. Царех хьоар доаккхаш болх беш я АВМ 0,4, АВМ-1,5 яха агрегаташ. Цул совгIа гранулаш ей а доахи тхо, консервни заводашкара сок яьккхачул тIехьагIа ихейнса хIамаш а ккухьаш. ХIанзле 6 тонн гранулаш яьй оаха. Цар доккха новкъостал дергда тхона Iаь замалахьа хьайбаша дикагIа дуаргдолча тайпара доакъар кийчде.

ХIанз вай республике дIадоладеннача доакъар кийчдара месячнике дика толамаш даха лаьрхIад тхо механизатораша. Хьинаре балхаш дош хиларца белгалбаьннаб трактористаш Джалханов Ризван, Давлетгиреев Шарани, Идразов Хож-Ахьмад, кхьбараш.

В. И. Ленин ваь 110 шу дуза ди кердача толамашца дездара социалистически яхье а баьнна къахьегаш боахк совхоза механизатораш.

С. АУШЕВ.

ДИКАГIЙОЛЧА ЦЕХИЙ ТОЛАМ

«ХIара баьхь денна — дикала Знак» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаь къахьег укх шера И. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкаьтта чакхдоахача завода Гасанов Заид Юсупович керте латтача № 43-2 йолча установка коллективо. Ши кIира дизад цо сентябрь бетта календарагIа къахьета. ХIанзлехьа борхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цо аракийдай итташ эзараш соний маьха продукци.

ИттлагIча пятилетка дуьлагIча шера плани шоаш тIаийца социалистически декхараши дика тIехкхоачашдеш ба Коровин Николай Георгиевич керте латтача № 8 йолча цеха, Якимов Геннадий Семеновича — центральни газофракционирующи установка (ЦГФУ), Ткачев Александр Яковлевич керте латтача «ЛЧ» яхача установка технологаш. 13-ча августе рапорт делар цар борхI бетта план кхоачашъяьрах. Ер бутт боволехьа сентябра хьалхарча шин донда задани кхоачашъе лерхIаш ба уж.

Иштта хьинаре къахьегаш кхы а цехаш установкаши а укказа. Цудухьа заводо коллектив гарга я борхI бетта задани кхоачашъе.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Хьинар айденна

Грозненски швейни производственни объединене коллективо ворхI бетта планал совгIа арахийцай пхи миллион сома маьха продукци. Еррига арахецача продукцех 50 процент яр дикала знак йолаш я.

Социалистически яхье хьалха латташ я № 1 йолча филиала коллектив. ХIанз октябрь бетта чотах къахьегаш я из. Филиалерча тхьаь болхлочо кхоачашъяьй пятилетка хьалхарча диъ шера план. Царех ба хIамиш тегараш Яковлева, Ахмедова, кхьбараш.

Предприятерча хIара болхлочо кераерзаьй шиша - кхоких бахха говзал. Цу гIулакхо кердача къахьегама толамашка кхувл уж.

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга пхе шера план кхоачашъяра йола социалистически яхь шерра яьржай Грозненски «Электроприбор» завода болхлошта юкъе. Цу яхье хьалха боагIа № 4 йолча комсомольско-молодежни катаркхой коллективера болхлой. Пятилетка хьалхарча диъ шера план хIанзлехьа кхоачашъяьй цар.

Овсаре къахьегаш шоаш кийчъю продукци дикен тIехдикеи мара ца хулийташ болх беш ба завода къахьегама ветераниш Беляев, Костоев, Уродов, кхьбараш.

Х. АБАЕВА.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

I. Юкъара положенеш

Статья 1. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет — Нохч-ГIалгIай АССР пачхьалкхен Iаьдала лакхера исполнительни распорядительни орган**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет — Нохч-ГIалгIай АССР Правительство — Нохч-ГIалгIай АССР пачхьалкхен Iаьдала лакхера исполнительни распорядительни орган я.

Нохч-ГIалгIай АССР Конституце ленински идейни принципийн ларда тIа СССР Конституцеи РФСР Конституцеи хьежжа социалистически халкъа юкъарча пачхьалкхен функцеш кхоачашъечара Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета лоархIами декхараш белгалду.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета бокъо я Нохч-ГIалгIай АССР-га леладе дIадениа пачхьалкхен доал дара деррига дешаш къестаде, РСФСР Конституцеи Нохч-ГIалгIай АССР Конституцеи хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совети Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумен леладе дезарех уж деце.

Ший балха тIа Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето кулгал лувц СССР Конституцех, РСФСР Конституцех, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцех, СССР, РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР законех, СССР-и РСФСР Правительства решенеех.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето СССР законий, СССР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйолча решеней, РСФСР законий, РСФСР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйолча решеней, Нохч-ГIалгIай АССР законий, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйолча решеней, СССР Министрий Советеи РСФСР Министрий Советеи сопамийн распоряженейн ларда тIеи уж кхоачашъяр духьеи сопамаши распоряженеши арайоах, уж кхоачашъелга вIаштIехьа а доах, миштта кхоачашъю а хьож.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета сопамаши распоряженеши Нохч-ГIалгIай еррига чухра территоре тIа кхоачашъяьнза яргIоацаш я.

Статья 2. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета балха керттера лостамаш**

Советски Союза Коммунистически парте решенеши халкъа юкъарча социалистически пачхьалкхен керттерча декхарашеи ма яххара Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето ший компетенце доазонашка укх лохехьарча керттерча лостамегIа чакхбоах болх:

социализми экономически законехи совленсхи ма могга дукхагIа пайда эцара ларда тIа цаI йола социально-экономически политика дIахьолга;

тIа-тIа дегIаяха советски наьха материальни духовни хьашташ кхы а диззагIа кхоачашдар духьа халкъа боахам динамично, планагIа а пропорционально а дегIабоалабар, Iилма-технически прогресс сихъяр, производства эффективности балха дикали айяр Iалашделга;

халкъа хьал-торои культурен айелга, граждани бокъонаши варгIатонаши лорадар, саг масса а оагIорахьара дегIавара аьттув бола хьалаш хьакхоллар;

коммунизм цхьана хьальяр духьа мехка деррига къамаши народносташи кхетадалар дIахо чIоагIдар;

хIанзарча а тIадоагIача а ноахалий хьаштий духьа Iалама ружьхех дика пайда эцар Iалашделга;

пачхьалкхен доал делга эргадоахаш тоаделга;

пачхьалкхен хьашташ лорадар, социалистически дноалахье лорадар а алсамъякхар а, социалистически законности пачхьалкхен дисциплинеи чIоагIъяр;

мехка пачхьалкхен кхерамалеи обороноспособности Iалашъеча дакъа лацар.

Статья 3. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета балха керттера принципаш**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето ший балха тIа демократически централизмах, социалистически федерализмах, социалистически законностах, общественни уйла дIавоазийтарахи цун учет яхи кулгал а лувцаш:

Нохч-ГIалгIай АССР территоре тIа ССР Союзеи РСФСР-ан полномочеш чакхъяхара гIо ду. ССР Союзеи РСФСР-ан пачхьалкхен Iаьдалеи доал дарен лакхерча органий решенеш вахаре кулгйоах;

Iалашду пачхьалкхен доал дара дешаш моттигерча органий инициатива дегIайолларца тардеш централизованни хьежно къестаделга. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета члений хIаране тIаийца решенеш вахаре чакхъяхарахи дIакара сиячча балха участкаш тIарча гIулакхехи бехктокхам а болаш Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет дешашка коллегиально хьожилгеи чакхдоахилгеи;

доагI-доагIа дешаш къестадеш вIаштIехьдоахк пачхьалкхен органий общественни организацейи, къахьегача коллективаши, гражданий предложенеши хьагучайоахилгеи пайда эцилгеи, бахача нахага хоам бу ший балхахи тIаийцача керттерча решенеехи;

Iалашду СССР Конституци, РСФСР Конституци, Нохч-ГIалгIай АССР Конституци, СССР законаш, СССР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйола решенеш, РСФСР законаш, РСФСР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйола решенеш. Нохч-ГIалгIай АССР законаш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи цун Президиумен кхыйола решенеш тIаре ца довлаш леласта. СССР Министрий Совета, РСФСР Министрий Совета сопамаши распоряженеши кхоачашъелга.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето къестадеча дешашка хьожача законодательства тIа белгалдаьча моттигашка хьежжа, дакъа лоац республикански царна нийса йолча общественни организацей органашеи шоей уставной декхараши хьежжа.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето Iимана вагIдаьннарех пайда эц пачхьалкхен доал дара дешаш къестадеш.

Статья 4. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет вIашагIйоаллара порядок. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета состав**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет вIашагIйоал Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председатель, Председатела хьалхара заместители, заместителаши, министраш, пачхьалкхен комитетий председателаш, автономни республика Лакхехьарча Совето вIашагIъехнача кхыйолча доал дара органий кулгалхой юкъе а болаш.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председатела представленегIа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета йиш я Нохч-ГIалгIай АССР органийн организацейн кулгалхой Нохч-ГIалгIай АССР Правительствана юкъеблахьа.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета персональни составе хувцамаш ду Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессешта юкъерча хана Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета составо вогIбоагIа къастъяьста нах гIулакха тIара мукъа а бовлийт хьожа а бу Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председатела представлени ярца Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, тIехьагIа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета аргIахарча сессе чIоагIбе дIа чу а лувш.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето ший полномочеш Iойоахи керда хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хьалхашка цун хьалхарча сессе.

Статья 5. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета бехктокхами подотчетности**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хьалхашка бехктокхаме а цунна отчет тела езаш а я, хIьта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессешта юкъерча хана отчет тела езача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума хьалхашка.

Керда хержача Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хьажа дIа чу лу ше бергболча балхах бола заявлени.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хьалхашка хан-ханнахьа отчет тел ший балхах лаьца.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутато запрос яь Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет е Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета член Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета цу сессе багагIа е йоазонца жоп дала декхарийла ва.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет хьож Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета комиссей рекомендацешка, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутатий предложенешка, хIьта оттаьча хана царга хоам бу хьажарах фу хиннад е малагIа гIулакхаш даьд дIахойташ.

II. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета компетенци

Статья 6. **Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета компетенце юкъара дешаш**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, СССР Конституце, РСФСР Конституцеи Нохч-ГIалгIай АССР Конституцеи, СССР-ан РСФСР-ан законаша, укх Законо а Нохч-ГIалгIай АССР кхьча законаша, СССР Министрий Советеи РСФСР Министрий Советеи сопамаша оттаьча шин полномочейн доазонашка:

Iалашду халкъа боахамо, социально-культурни гIирсаш хьалдара, Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен доал дара кхьча довкъошта кулгалделга: республикана кара йолча отраслешта кулгалду; доал делга вIаштIехьдоах промышленни, гIишлоньена юртбоахама предприятешеи объединенешеи, транспорти бувзами предприятешта, Iимани учреждешта, хIьта иштта республикана а моттигашта а карарча кхьча организацешта учрежденешта.

ССР Союзеи РСФСР-ан законодательствага хьежжа белгалду пачхьалкхен доал дара республикански а моттигерча а органий декхараши функцеши, вIашагIйохкарен балхен порядок, де дезар ду пачхьалкхен доал дара органий система, цар балха стилеи методаши эргайоахаш тоара.

Нохч-ГIалгIай АССР леладе доагIача дешашта союзни республикански (РСФСР) кара йолча предприятей, учрежденей, организацей балха координаци ю, тIахьожам а доаттабу.

Нагатьа санна дакъа дар доацаш хуле Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета йиш я ший компетенцена чудоагIа пачхьалкхен доал дара дешаш къостадеш дега халкъа депутатий моттигарча Советий исполнительни комитеташка, хIьта иштта Нохч-ГIалгIай АССР министерствашкеи пачхьалкхен комитеташкеи, кхьча шийна кара йолча органашка дIатела.

Статья 7. **Экономика дегIайоалаеча дакъера Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето:

1) Нохч-ГIалгIай АССР экономика дегIайоалаелга Iалашду РСФСР экономика, цаI йолча СССР халкъабоахама комплекса дакъа хилара тарра, экономически социальни дегIадахкара пачхьалкхен планий ларда тIа, отраслевойи территориальни принципаш чоте эцаш, централизованни доал делга предприятей, объединеней, кхьча организацей боахам шоаш лелабарцеи инициатива тардеш;

2) де дезараш ду общественни производство дегIайоалара, къаман доход йоккхагIа хилийтарен дикагIа дIаскъарен оптимальни темпаш Iалашъяра, хиланза ергIоаца пачхьалкхен резерваш хьеча дакъа лоац;

3) Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамегIа йола предложенеш оттаю, цун цхьан тайпарча группашта доал делга вIаштIехьа а доах халкъа боахама доакъош дегIадоаладара координировани а ю: Iилма-технически процесс сихъелга, производства эффективность лакхъелга, арахецача продукце лакха дикал хулга Iалашдара де дезараш ду.

4) ший компетенце доазонашка дакъа лоац РСФСР-и СССР-и халкъа боахам дегIабоалабара лоархIамегIара комплексни пачхьалкхен юкъара, отраслешта юкъерен территориальни проблемаш къестеча; Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара лоархIамегIа йола комплексни пачхьалкхен юкъара отраслешка юкъерен территориальни проблемаш къестаелга Iалашду;

5) Iалашду боахама расчетах, прибылах, хIамаига ший дIадодачох, кхьча экономически рычагехи стимулехи хьинарегIа пайда эцилга; де дезараш ду социалистически производства чурча торонех ма могга дукхагIа пайда эцара, кхом бара режим чIоагIъяра;

6) ший полномочей доазонашка уетта а лу чакх а доах лаьттен цун ченаши, хий ресурсаш, хьатIаювлеи дийнехIамаш лораяра а царех Iилман ларда тIа, дикагIа пайда эцара а, фои хийн цIена хилийтара, Iалам ружкъаш юхахьахулийтилга а сага гонахьара Iалам дикагIа хулийтилга а Iалашде деза гIулакхаш.

Статья 8. **Социальни дегIадахкарен культуран дакъера Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето:

1) де дезараш ду къахьегама овсарле айяра ларда тIа къахьегамхой балха алапе, реальни доходий боарам айбара, потреблене общественни фондаш алсамъяхара;

2) чакхдоах ушахцIено лораяра пачхьалкхен системен цун материально-технически базеи дегIайоалаяреи эргайоахаш тоаярен, гражданий могашал лораярен чIоагIъярен гIулакхаш, физически культуреи спорти дегIайоалаяра гIо ду;

3) дакъа лоац социальни Iалашон цаI йола политика дIахьочо; кулгалду Нохч-ГIалгIай АССР-е социальни Iалашо вIашагIйоллара; пачхьалкхен социальни страховани вIашагIйоллара гIулакхаш чакхдахара гIо ду;

4) чакхдоах пачхьалкхен общественни жилищни фонд дегIайоалаяреи лорая-

(ДIахьдалар 2-ча оагIо тIа).

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

(Дlахьедоар. Доладур 1-ча оагlо тlа).

рем гlуланхаш, гlо ду кооперативни хlаране шеи цlенош хьалдара; городаши нхьйола нах баха моттигаши хозьештоар, наькъаш декнлги транспорт вlаштlехьалкххара кулгалделга lалашду;

5) Де дезараш ду халкъа дешара цаl йола система, культура учрежденей сеть дегlайоалларан эргlоахаш тоаран; советски наха правственни, эстетически кхетам балара, цар культура боарам айбар духьа духовни рузкъаш лорадара, алсамдахара, шерра пайда эцара; гlо ду профессиональни искусствои халкъа художественни кхоллами дегlабоалабара; историей культурей памятникаш лорадара гlулакхаш чаккдоах;

6) де дезараш ду торговлей общественни кхачани паччахьалкхен система дегlайолалра, бытовой гlуланхаш делгея коммунальни боахами вlаштlехьбаккхара кулгаллду; наха гlулакх деча дерригача довкъошна кооперативнии кхыча общественни организацейн балха гlо ду.

Статья 9. **Экономически социальни дегlахьхара планировани еча дакъера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) уттаю Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни дегlайоаллара текущин перспективни паччахьалкхен планаш, РСФСР экономически социальни дегlайоаллара паччахьалкхен планашка хьежна Нохч-ГІалгІай АССР министерствай, паччахьалкхен комитетий, паччахьалкхен доал дара кхыча органий, халкъа депутатий моттигерча Советий планий проектий ларда тlа, предприятий, учрежденейн организацейн, общественни организацей предложенеш, хlаьта ишттa хаиржирхой наказаш чоте а эцаш Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни дегlайоаллара паччахьалкхен планашта юкъедухь союзни республиканский (РСФСР) нара йолча Нохч-ГІалгІай АССР территоре тlерча предприятей, учрежденей, организацей планий керттера хьокхамаш;

2) Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни дегlайоаллара паччахьалкхен планаш Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советага хьажа дlа чу тел, уж кхоачашъелга вlаштlехьдоаккх, планови дисциплина чlоагlъяра де дезараш ду, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета отчеташ тел планаш кхоачашъярах;

3). вlаштlехьбоах Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитето-планировани ара дакъерча Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен доал дара центральни органо — Нохч-ГІалгІай АССР министерствашея паччахьалкхен комитеташен, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета карарча кхыча органаш, халкъа депутатий районнии городской (республикана карарча городий) Советий исполнительни комитеташа Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни дегlайоаллара паччахьалкхен планий проекташ кийчъяра болх, lалашду планаш сбалансировании стабильни хулга, планироваис методаш эргlайахаш тоаелга, де дезар ду Нохч-ГІалгІай АССР територе тlа дикагlча тайпара хlама хьакхолла низаш дlанийсдара, автономии республика, республикана карара районаши городаши экономическиш социальнии комплексии дегlайовлаелга lалашдара;

4) дакъа лоац оттальча порядкагlа союза юкъарен республиканский (РСФСР) лоархlам бола экономически социальнии, lилма-техническии дегlаахара комплексии программаш оттаечеп кхочашъечен; вlаштlехьдоаxх экономически, социальни, lилма-техническии дегlаахара республикански комплексии программаш оттаелга, хlаьта кхоачашъелга lалаш а ду;

5) гlо ду учетен статистикан цаl йола система вlаштlехьаннкара гlуланхаш чаккдахара.

Статья 10. **Финансай, кредита, махкий дакъера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) де дезараш ду Нохч-ГІалгІай (АССР-е Советски паччахьалкхен финансови политика чаккъяинхара;

2) РСФСР-и Нохч-ГІалгІай АССР-и экономически социальни дегlайоаллара паччахьалкхен планий, РСФСР паччахьалкхен бюджет ларда тlа оттаю Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен бюджет, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совете из дlа чу лу, Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен бюджет кхоачашъяра де дезараш ду, Нохч-ГІалгІай АССР из кхоачашъярах отчет лу;

3) гlо ду яхчани кредитнии система чlоагlъяран паччахьалкхен страховани вlаштlехьъяккхаран гlуланхаш чаккдоахача;

4) дакъа лоц цаl йола махкий политика чаккйоахачен махкий система эргlайоахаш тоачен.

Статья 11. **Къахьегамен балха аланеии дакъера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) къахьегара йола гражданий бокъонаш lалашъяра гlуланхаш чаккдоах; къахьегамах доагlар дlададара дакъера цаl йола политика дlахьоча дакъа лоац, къахьегама ресурсаех дикагlа пайда эцилга lалашду;

2) халкъа боахаме хадаза къахьегамаш оасарле дакхъелга, производственни процессашта механизации автоматизации яра хlапзара средстваш шерра юкъейоалаелга, къахьегама хьалаши не лорабари чаккдоах, из lилман ларда тlа вlаштlехьбаккхар тоадилга, къахьегама социалистически дисциплина чlоагlъелга lалашдара де дезараш ду;

3) производства эффективности балха дикали айечара балха алапе стимулирующи лоархlам чlоагlбара гlуланхаш чаккдоах; къахьегама оасарле айярен балха алапи лакхдарен темпай хилански эргlоаца соотношенеш lалашгlю;

4) Нохч-ГІалгІай профессиональни союзий областной советаца цхьана де дезараш ду социалистически ахь дегlайоалара а цун действенность айяра а.

5) оттальча порядкагlа профессиональни союзий Нохч-ГІалгІай областной совето дакъа а лоацаш къестаду болхлойн гlулакхерча нахен балха ханнен салаlара хкийн регулировани яра цхьадола дешаш;

6) общественни хьашташ чоте а эцаш lалашду кадраш кийчъелген царех пайда эцилген, цар квалификаци айелга вlаштlехьдоаккхилга.

Статья 12. **lилман техникан дакъера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) дакъа лоац lилман техникан дакъера цаl йола политика чаккйоахача де дезараш деча, lилма-технически прогресс lалашъеча;

2) шин компетенце доазонашка лоархlамегlа йола lилмен техникен дегlайоалара балхий программаш белгалъю;

3) уттa а ду чакх а доах lилмен техникен дегlайоалара, lилма тохкамий эффективность айяра, lилма тохкамех, изобретенеехи рационализаторски предложенеехи хьаннниараш халкъа боахаман вахара кхыча доакъоштен юкъедахийтара де дезараш;

4) де дезараш ду lилма организацеши учрежденеши дегlайоалара.

Статья 13. **Социалистически законность lалашдара дакъера Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) де дезараш ду общественни порядок лорадра, граждаший бокъонаши паргlатонаши lалашъяран лораярам;

2) социалистически доалахье лораяра паччахьалкхен, кооперативни, кхыча организацей балха лостам тел;

3) lалашду Нохч-ГІалгІай АССР министерствашеа паччахьалкхен комитеташен, шийна карарча кхыча органаша законодательство леладелга; lалашду паччахьалкхен доал дара органашка, предприятешка, кхыча организацешкен учрежденешкен беча правови балха кулгаделга;

4) де дезараш ду лелаш дола законодательство эргадоахаш тоадара.

Статья 14. **Мехка кхерамзлен обороноспособности lалаштъяра дакъера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета керттера полномочеш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето:

1) СССР Конституце оттальча доазонашка де дезараш ду паччахьалкхен кхерамзлен мехка обороноспособности lалашъяра;

2) гражданаш бокъонца тlема гlулакх де кийчбара а тlахьехара а гlулакхаш чаккдоах;

3) СССР Гераашцара Низаш халкъа хьалхашкара шоай декхар — социалистически Даьхе тешаме лораяр — кхоачашдара мез эшачуча lалашдеча дакъа лоац;

4) Нохч-ГІалгІай АССР граждански обороница кулгал ду.

Статья 15. **Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета заседанешка дувца дешаш**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета заседанешка къестаду халкъа боахам дегlабоалабара, халкъа хьалтoрои культурен, lилма-технически прогресс айяра, lалама ресурсаех дикагlа пайда эцарен уж лораярен дешаш. юхи Нохч-ГІалгІай АССР экономически социальни дегlайоаллара текущии перспективнии паччахьалкхен планий, Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен бюджета проекташ, паччахьалкхен планаши бюджети кхоачашъяра итогаш, Нохч-ГІалгІай АССР законий проекташ, хlаьта дувца а дувц кхоачаш а ду паччахьалкхеда, боахама, социально-культурни хьаякъехьара лоархьамегlа дола гlулакхаш.

Статья 16. **Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиум.**

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиуме къестаду дешаш

Халкъа боахама кулгаделга lалашдарна дувзаденна дешаш, хlаьта ишттa паччахьалкхен доал дара кхыдола дешаш къоастадара Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета массаьара орган а йолаш болх беш я Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела Хьалхара заместитель, заместителаш чубоагlа Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиум. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела представленегlа Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета йиш я Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиумана Нохч-ГІалгІай АССР Правительства кхыбола членаш юкъебахье.

III. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета паччахьалкхен кхыча органашцара гlулакхаш

Статья 17. **Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета РСФСР, СССР кхыча автономни республикай паччахьалкхен органашцара, халкъа депутатий краевой, областной Советий исполнительни комитеташцара гlулакхаш**

Нохч-ГІалгІай АССР Конституцега хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето дакъа лоац, РСФСР-и ССР Союзен доалахьара дешаш къестадеча. РСФСР и ССР Союзен паччахьалкхен доал дара лаккхерча органаш гlолла.

РСФСР законодательствага хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето;

РСФСР Министрий Советага къестаде дlа чу лу республикански (РСФСР) лоархlам болча дешаех йола предложенеш;

РСФСР министерствашии, паччахьалкхен организацица, РСФСР Министрий Советашта карарча кхыча органашца цхьана гlулакхаш леладу цу органашка Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета компетенцеш чаккйоахача а экономически социальни дегlадахкара планаш, лоархlамегlа йола паччахьалкхен юкъара, отраслешта юкъера а региональни а программаш чаккйоахача.

РСФСР Конституце а Нохч - ГІалгІай АССР Конституце а оттадаьча декхараш тlарен де лерхlараш тlарен хьадоагlаш, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето чеккдоах кхыча автономни республикай паччахьалкхен органашца, РСФСР халкъа депутатий краевой, областной Советий исполнительни комитеташца паччахьалкхель боахам а социально - культурни а гlирсаш хьалдара дешаш къестадеча вlашн цхьана гlулакхаш леладелга.

Статья 18. **Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето Нохч - ГІалгІай АССР халкъа депутатий моттигерча Советий исполнительни комитеташца леладу гlулакхаш**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето ший полномочей доазонашка

кулгалду халкъа депутатий моттигерча Советия исполнительни комитетий балха.

lалашду Нохч - ГІалгІай АССР халкъа депутатий моттигерча Советий исполнительни комитетий, министерствай паччахьалкхен комитетий. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета карарча кхыча органаштен юкъе цар компетенции чаккйоахачен экономически социальни дегlадахкара планаш лоархlамегlа йола республикански, отраслешта юкъерен региональни комплексни программаш кхоачашъечен хилалза даргдоана вlаши цхьана леладу гlулакхаш, из деш хотташ дола дешаш къестаду:

lоахо хьагулъю, дlанодаяю халкъа депутатий моттигерча Советий исполнительни комитетий дика опыт, цар балха стили методаши эргlайахаш тоаяра, къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбаккхар юкъедоаладара тlадерзадаь гlулакхаш ду;

советски органий болхлой кийчбарах цар квалификаци лакхъярах де дезараш ду.

Цо леладе оттадаь дешаш Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето дувцача хана оттальча порядкагlа цига дакъа лоац халкъа депутатий моттигерча Советий исполнительни комитеташа. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето къестаю Нохч - ГІалгІай АССР Правительства решени с евача дешашта халкъа депутатий районнии городской (республикана карарча городий) Советий исполнительни комитетий предложенеш.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета ший компетенце доазонашка, бокъо я халкъа депутатий районнии городской (республикана карарча городий) Советий исполнительни комитетий решенеш распоряженеш юхаяха.

Статья 19. **Нохч - ГІалгІай АССР министерствашти паччахьалкхен комитеташтен, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета карарча кхыча органашта кулгалдар.**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето вlашагlа тох лостам а тел Нохч-ГІалгІай АССР министерствай, паччахьалкхен комитетий, шийна кара йолча кхыча органий балха.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советага, хlаьта Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета сессенга юкъерча хана цун Президиумага дlа чу тел Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совето вlашагlъехкаш йола министерстваш, паччахьалкхен комитеташ, паччахьалкхен доал дара кхыйола органаш вlашагlйоххарах йола предложенеш.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето хиланза эргlоаеш хуле вlашагlъехка Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советера боахами социально - культурни гlирсаш хьалдара гlулакхашта йола комитеташ, управленеш, кхыйола ведомстваш, хlаьта ишттa уж хувиш а хуви, дlа а йоах.

Нохч - ГІалгІай Министрий Совето оттальча порядкагlа чlоагlъю Нохч-ГІалгІай АССР министерствaехи паччахьалкхен комитетехи йола положенеш, шийна карарча кхыча органех йола положенеш (уставаш), хlаьта ишттa цар центральни аппарата структурей дукхали кlезигали, царна чу хувидаш дара порядок оттаю.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето хьежабу комитетий, управленей, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советерча кхыча ведомствай кулгалхой, Нохч-ГІалгІай АССР министрий заместителаш, Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитетей председателий заместителаш, шийна карарча кхыча органий кулгалхой заместителаш, чlоагlбу Нохч-ГІалгІай АССР министерствайн паччахьалкхен комитетийн шийна карарча кхыче органий коллегией членаш, хlаьта ишттa Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитетна членаш

Статья 20. **Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето шийна карарча органашта лоаттабу тlахьожам**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето массаза а тlахьожам лоаттабу Нохч-ГІалгІай АССР министерствайн паччахьалкхен комитетийн, шийна карарча кхыча органий балха.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето де дезараш ду Нохч-ГІалгІай АССР министерствашеа паччахьалкхен комитеташеа, шийна карарча кхыча органаша шоашта тlадехна декхараш кхоачашдаран шоай функцеш цар чакхьяхаран, леладе оттадаь дешаш шоаш къестадаран царна енначи бокъонех цар бизза пайда эцара.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета бокъо я Нохч-ГІалгІай АССР министерствай, паччахьалкхен комитетий, шийна карарча кхыча органий акташ юхаяха.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета йиш я Нохч-ГІалгІай АССР министраштa, Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитетий председателашта, шийна карарча кхыча органий кулгалхошта, хlаьта ишттa цар заместителашта дисциплинарни бехк бе.

Тlахьожам лоаттабара ший балла тlа Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето чlоагlале луш Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совето вlашагlъехкача Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тlахьожама Комитетах, боахами социально-культурни гlирсаш хьалдеча дакъе. паччахьалкхен доал дара кхыча доакъошка Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тlахьожама Комитето чакхбоахача балха лостам тел, тохкамаш дарах хьахиннарий ларда тlа цар хьа чу денна дешаша предложенеш къестаю.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тlахьожама Комитета председатель Нохч-ГІалгІай АССР Правительствана юкъеяхухь.

Статья 21. **Нохч-ГІалгІай АССР министерстваш.**

Нохч-ГІалгІай АССР министерстваш Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен доал дара центральни органаш я. Нохч - ГІалгІай АССР министерствашa кулгалду доал дара шоашка дlаеннача отраслашта; цу отраслешкарча хьалашшен уж дегlайоаларахь, паччахьалкхен планаш. йоагl-доггlача доакъошта хьалхашка латта кхыдола декхараш къестадарах бехктоахаме я.

Нохч-ГІалгІай АССР министерствашa кулгалду доал дара шоашка дlаеннача отраслешта Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета сана йоагl-йоагlача РСФСР министерствана а кара а йоагlаш.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето Нохч-ГІалгІай АССР министерствашта тlадехка йиш я отраслешта юкъера доал дара къаьсткъаьста функцеш кхоачашъяр.

Нохч-ГІалгІай АССР министерствашa шоай компетенце доазонашка акташ арайоах СССР законий, СССР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решенеий, РСФСР законий, РСФСР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решеней, Нохч-ГІалгІай АССР законий, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решеней, СССР Министрий Советен РСФСР Министрий Советен Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен соцамийи распоряжененйи, йоагl-йоагlача СССР-и РСФСР-и министерствайн паччахьалкхен комитетийн актай ларда тlен кхоачашъяра духьей, уж кхоачашъелга вlаштlехь а доах, кхоачашъярга а хьеж.

Нохч-ГІалгІай АССР министерствашта кертте латт йоагl-йоагlача министерствашa шоашта тlадехка декхараш кхоачашдарахи цар шоай функцеш чакхъяхарахи шоаш бехктокхаме бола министраш.

Статья 22. **Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташ**

Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташ Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен доал дара центральни органаш я. Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташa отраслешта юкъера доал а ду, шоашкарча доал дара сфера лоаттамах из дегlакхувларан хьалха бехктокхаме а ба.

Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташа отраслерча хьалехи из дегlачакхдоах Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета а йоагl-йоагlача РСФСР паччахьалкхен комитета а нара а йоагlаш.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташта тlадехка йиш я отраслашта доал деча кулгалдара къаьст-къаьста функцеш кхоачашъяр.

Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташа шоай компетенце доазонашка акташ арайоах СССР законий, СССР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решеней, РСФСР законий, РСФСР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решеней, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен цун Президиумен кхыйолча решеней, СССР Министрий Совета, РСФСР Министрий Советен Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен соцамийи распоряжененйи, йоагl-йоагlача СССР-и РСФСР-и паччахьалкхен комитетий актий ларда тlен уж кхоачашъяр духьей, уж кхоачашъелга вlаштlехьа а доах кхоачашъярга а хьеж.

Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташта керте латт йоагl-йоагlача паччахьалкхен комитеташа шоашта тlадехка декхараш кхоачашдарахи цар шоай функцеш чакхъяхарахи шоаш бехктокхаме бола паччахьалкхен комитетий председателаш.

IV. Нохч-ГІалгІай АССР министерствашии паччахьалкхен комитеташи. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета чуйоагlа кхыйола органаш

Статья 23. **Нохч - ГІалгІай АССР министерстваш**

Нохч - ГІалгІай АССР министерствaех лоархlаш я:

Нохч - ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гlуланхаш ду министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР чурча гlулакхий министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР жилищно коммунальни боахама министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР уналlено лорею министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР культура министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР мелиорацеи хий боахамеи министерство.

Нохч - ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР кхачан промышленноста министерство.

Нохч - ГІалгІай АССР просвещене министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР юрта боахама министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР социальни lалашон министерство

Нохч - ГІалгІай АССР торговле министерство.

Нохч - ГІалгІай АССР финансай министерство;

Нохч - ГІалгІай АССР юстице министерство.

Статья 24. **Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитеташ**

Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен комитетех лоархlаш я.

Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен планови комитет.

Нохч - ГІалгІай АССР юрта боахам производственно-технически lалашбара паччахьалкхен комитет;

Нохч - ГІалгІай АССР телевиденеи радиои паччахьалкхен комитет.

Нохч - ГІалгІай АССР паччахьалкхен кхерамзлен комитет.

Статья 25. **Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета карара кхыйола органаш**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета кара я Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета кинофикаце Управлени. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета издательствай, полиграфеи книжни торговлен гlулакхашта йола Управлени, Нохч-ГІалгІай АССР гlишлошъяреи архитектуран гlулакхашта йола Управлени, Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамах йола Управлени. Нохч - ГІалгІай АССР снабженеи сбытеи Управлени, Нохч - ГІалгІай АССР доагlора промышленноста Управлени, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета махкий Отдел, цар кулгалхой оттальча порядкагlа Нохч - ГІалгІай АССР Правительствана юкъе а хьош.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета ишттa кара я Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советера физкультуран спортен Комитет, боахама, социально-культурни гlулакхашта йола Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советера кхыйола управленеши ведомствашa, хlаьта законодательствага хьежжа кхыйола органаш. Предприятешта, учрежденешта, организацешта юкъера боахама къовсамаш къестадара Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете болх беш я Нохч-ГІалгІай АССР паччахьалкхен арбитраж.

V. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета болх вlаштlехьбаккхар

Статья 26. **Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советен цун Президиумен заседанеш, заседанешка решенеш тlаэцара порядок**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета заседанеш бетта цкъарчул кlезигагlа яц. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиуме заседанеш хоьханнахьа ю (низаргlйоацаш гlулакх ма этта а).

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советен цун Президиумен заседанешка решенеш тlаэц Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советен цун Президиумен членех дукхагlяр.

Статья 27. **Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатель. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председателан заместителаш**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатель Нохч - ГІалгІай АССР Правительствана керте а латт цун балха лостам а тел.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела:

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета тlадкъларца вlашагlйолл Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета персональни состав, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советага йоагlаш йола предложени дlа чу а лу;

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советага, хlаьта Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета сессешта юкъерча хана — цун Президиумага предложенеш тел Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета состава юкъебоагlа къаьст - къаьста нах балха тlера мукъабалийтарах а хьожабарах а;

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советен цун Президиумен болх вlаштlехьа а боах цар заседанешта кулгал а ду;

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела Хьалхарча заместителеи заместителийи балха координировани ю

lалашду Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета балха коллегиальность хулга:

тlехьадаккха йиш йоацача хана паччахьалкхен доал дара къаьст - къаьстача дешаех решенеш тlаэц.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела Хьалхарча заместителеи заместителашеи декхараш дlа-юха деннъарга хьежжа чаккдоах Нохч - ГІалгІай АССР министерствайн паччахьалкхен комитетийн. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета карарча кхыча органий балха координировани еля, цу органий балха тlахьожам лоаттабелга, хlаьта оперативни порядкагlа царна указанеш тел экономически социальни дегlадахкара планаш, РСФСР Министрий Совета цар балха кхыча дешаех дола соцамаши распоряженеши кхоачашъелга lалашделга; хьалхе а хьож Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советага дlа чу тулача предложенешкей соцамийн распоряженейн проекташкей.

Нагахьа санна Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатель воацаш хуле Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела декхараш цо тlадиллара кхоачашду Председатела Хьалхарча заместитела е Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела заместителех цхьанне.

Статья 28. **Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиума массаьара комиссеш Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета кхыйола балха органаш.**

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета Президиума хила йиш я массаьара комиссеш. Цу комиссей декхараш, функцеши балха порядок Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето оттаю.

Халкъа боахама доакъош е доал дара сфераш дегlайоалларца ювзаенна предложенеш кийчъяра, Нохч-ГІалгІай АССР Правительства решеней проекташ оттаяра а решеней проектех йола разногласеш къоастаяра а, хlаьта ишттa Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен цун Президиумен къаьст - къаьста порученеш кхоачашъяра а вlашагlъехка йиш я ханна йола комиссеши Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета кхыйола балха органаш.

Нохч -, ГІалгІай АССР Министрий Советага предложенеш дlаяу иларен уж къовстаяреи порядок Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето оттаю.

Статья 29. **Нохч - ГІалгІай АССР соцамаш распоряженеш**

Нормативни хьисап дола е халкъбоахама а юкъара а бокхха лоархlам бола решенеш соцамий формагlа арайоах. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета соцамаш кепатох Нохч - ГІалгІай АССР Правительства соцамии сборника тlа, хlаьта шерра а цу сахьате а уж халкъа дlадовзийтанза даргдоадаш хуле массови информаце средствашца массанега а дlадовзийт.

Оперативни а кхыча текущи а дешашта йола решенеш арайоах Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета распоряженей формагlа.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета соцамашта кулгаш язду Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председателен Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гlулакхий управляющеи. Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета распоряженешта кулгаш язду Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела е Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела Хьалхарча заместитела.

Статья 30. **Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета аппарат**

Нохч - ГІалгІай АССР Правительства аппарато чакхдоаккх Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета къестадара дешаш кийчделга, партеи правительстваи решенеш кхоачашъяргa ханханнахьа хьожилга lалашду.

Нохч - ГІалгІай АССР Правительства аппарата керте латт, оттаьча порядкагlа Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета состава юкъехьош вола, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гlулакхий управляющи.

Нохч - ГІалгІай АССР Правительства аппарата хьакъехьара Положенеи цун структуреи чlоагlъю Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето.

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.

1979 шу, 10 август.

КПСС ЦК ХИННА СОВЕЩАНИ

13 августе КПСС ЦК хилар «Боахама механизаци дIахо эргайоахаш тоалрен партийни а пачхаьалкхен а органий декхарийн хьакъехьара» КПСС ЦК соцам, КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советан «Планированин тоалрахи производства эффективности балха дика-ли айяра боахама механизмана еш йоала воздействи чIоагIъярахи» бола соцам кхоачашбеча массови информацен пропагандан средствай лоархIама хетаяь центральни газетий, журналий, издательствай, телевиденен радиовещанен, информационни агентствай кулгалхой совещани.

Планировани ечен боахама доал дара матодаштен хувцамаш дара кьакъехьарча керттерча дешаех хоам бир СССР Госплана председатела ноа. Н. К. Байбаков. Дийцачох шоаштта хетар дийцар гулбеннараша.

Совещане къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара ноа. А. П. Кириленкос.

Совещане белгалдоахар, тIаийцача соцамаша хьа-гойт XXIII, XXIV, XXV съездаша кийчъяь парте экономически стратеги дегIаенача социализма хьалашна социально - экономически дикIахара башхалонаш теркал а еш леррагIа кхоачашъеш хилар. Уж хьайоагIа КПСС XXV съезда, КПСС ЦК Пленумий решенешкара, СССР кердача Конституцегара, новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлаш тIара.

Соцамаш тIа белгалъяьй планировани елген экономикана доал делген аргадоахаш тоадара, демократически юхьигаши къахьегама коллектива бокъонаши шер а еш пачхаьалкхен плана лоархIам чIоагIбара тIадерзадьча лоархIамеча гIуллакхий комплекс. Царна юкъе да керда техника юкъейоалаяра ю экономически стимулировани чIоагIъяр, къахьегама овсарле лакхъяр, продукце дикал тоявр, капитальни вложенех — вай халкъа боахаме мел долчох эффективнегIа пайда эцар. Планироване хьокхамаши предприятей балха мах бари хувцаву, общественни производствана яикъехьу дакъа нийсагIа хьагойташ бола цIена продукци (нормативни) дха хьокхам юкъебоалабу.

Боахама механизм эргайоахкаш тоаяро дукха организаторски кхетамен болх бар, хIара денна терко яр дIадехилга белгалдаькхар. Уж тIулакхаш нийса, ха а хоаш практике чакхдахара эгара хьалха эцар фуд аьлча, из да боахама кулгалхоша, ерригача кадраша, беррнгача къахьегамхоша цар маIан кIоаргга кхетидар. ЛоархIаме да кердача соцамий керттера положенеш, производствоа эффективность лакхъяран балха дикал тоаран, вай экономике дIахо прогресс ярвн наьха вахара хьал тоадарах доал делга а планированин елга а яргадоахаш тоадара лоархIам кхетабергболча тайпара дIабовзийтар.

Непайоазон тIа, теле а радио а передачашка дувца деза боахама механизм эргайоахкаш тоаяра практиках, нерда гIулакхаш чакхдахарох хьахиярех. Цукъа цхьана гучадаха деза кхоачамбоацараш, консерватизм лелаелга, балха къаьинача методашта, производства эффективности балха дикали лакхъяра новкъарле мел еш долчунна духьала къовсам лоаттабе беза.

КIоаргагIа бовзийташ хьагойта беза планови заданеш кийчъярен кхоачашъярен даькъера, экономика ерригача участкий а боарамий а къахьегамен пачхаьалкхен дисциплина чIоагIъяра даькъера боахамен плановии органий, халкъа депутатий Советий, профсоюзий, къахьегама коллективай лоархIам.

Совещане белгалдаьккхар дувцаш дола соцамаш кхоачашделга 1979 шерен бIарччача иттлагIча пятилеткан планаш кхоачашъярца, социалистически яхь дегIайоалаярца, къахьегамхой хьинар айдарца дувза дезилга.

Непайоазон, массови информацен пропагандан ерригача средствай пизах хьнаре пайда а эцаш В. И. Ленин ваь 110 шу дизаран вай ленински парти XXVI съездан сийленца наькъадахаре деррнгача халкъа болам боаржабар лоархIаме да.

Белгалдаьккхар хIанзарча событеш корта болаш оперативнон дувца дезилга, промышленносте, гIишлошъеча, кхача доакъошка керда карагIдьнарехи доал дара дикагIча методехи дувца дезилга. Къаьстта терням тIабахийтар хьувнъам чуэцара, лорабара, пачхаьалкхенга ерриге юртбоахама продукташ йоахара декхараш кхоачашдара.

Совещане балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара К. У. Черненкос, КПСС ЦК секретараша И. В. Капитонова, В. И. Долгиха, М. В. Зимянина, К. В. Русакова, М. С. Горбачева, кIаьта нитта КПСС ЦК отделий заведующеша.

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ — ДУКХАГIА

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Коммунистически партеи Советски правительствай къаьстта чIоагIа йовкхо еш гIулакх да советски халкъа хьал-торо хаддаиза тоелга, массе оагIорахьара цун духовни материальни хьашташ Iалашделга.

Из программа кхоачашъяра боакха лоархIам болаш я халкъа эша товараш арахецача предприятей коллективаш.

Вай республике хIара шера арахец 310 миллион соагIча сома маьха халкъа эша товараш.

Городашка а юрташка а бахача наьха хьашташ кхоачашдара республике хьдеш да цхьа бIаь соагIа дола тайп-тайпара халкъа эша товараш. ЛоархIаме моттиг дIалоац культурно-бытовой гIулакхашта долчен коа-картен ошача товараша.

Керттерча даькъе уж товараш арахец радиотехнически, Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Оргтехника» производствени объединене «Электроприбор» заводий, «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно-тьун хIамаш еча производственни объединене, Нохч-ГIалгIай химически завода, «Металлист» завода, яхача предприятей коллективаша.

Укх тIехьарча шерашка дукхагIа хулаш латт республике арахеца культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш, лакхлуш латт цар дикал.

Пятилетна дIададача кхаь шера республике арахеца уж товараш 17 процент дукхагIа хинид.

Укх шера ворхI бетта плана соагIа арахийца культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эшаш дола товараш цхьа миллион гарга сома маьха да.

Дукхача предприятей коллективай найоал культбыта товарий ассортимент шеръе, цар дикал лакхъе. Укх тIехьарча шерашка мара а ераль арахеца йолаьй керда изделеш — телевизорашта кIал уттаю чумбаш, книжни полкаш, кIаьдон берайи гIандаш, керамически пхьегIаш, тайп-тайпара сувенираш, елочни лоэзоргаш, кхыдола товараш.

Культбыта изделей кхаь тайпарча товарашта пачхаьалкхен дикала Знак еннай.

Культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш арахецилга дегIаухаш доле а республике бахача наьхага эшача боарамагIа дIакхоачаш дац цхьадола товараш. Уж товараш хIанз а тIехьа ма хетта дика дац.

Халкъа эша товараш арахецилга дегIаяха дезаш. цхьайоли моттигаш нийсу уж кIезиглуш е уж арахецилга соцадош.

Цхьайолча предприятешка хIана а тIехьа дIадаланза да халкъа эша товараш арахецилга керттерчарех ца лоархIилга.

Цу даькъе цхьа масал доаладергда вай. Хоаш ма эилдара, бытовой химе товараш басар, лак, хIамаш ютта порошкаш, бытовой химе кхыдола товараш хIара дийнахьа бахача наха чIоагIа эшаш цар хоатташи да. Цхьабакъда соаккартул кIезигагIа уж товараш моттигерча ерамышленноста чулоагIача химически заводо арахецилга кхета деш дац.

Укх шера ворхI бетта цу предприяте арахийца бытовой химе товараш рознични маьхага диллача 4 миллион сома маьха хилар е соахна цу юкъа арахийцарел ах миллион сомаз кIезигагIа.

Республикеоча итт предприяте арахецаш дола культбытен коа-картен эшаш дола товараш укх шера ворхI бетта соахка цу юкъа арахийцарел кIезигденнад, цу даькъе моттигерча промышленноста министерства предприятешка ялх процент, радиотехнически заводе 17 процент а луш.

Бахача наьха хьашташ кхоачашдара чIоагIа Iатгьаш доллашехьа кIезиглуш латт уж товараш арахецилга. Из гIулакх нийса дац.

Республикеоча дукхача предприятешка культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш арахецилга декхар Iатгьаш латташ. ... йолчоа моттигаш ца лоархIам лоаттабе, из моттиг 1978 шера дешй «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно-тьун хIамаш еча производственни объединене ара ца хецаш соцадаьд кухонни табуреткаш, уж бахача наха чIоагIа хоатташи дIаэцаши доллаше а.

Цхьадола культбыта товараш ара ца хецаш соцадаьд «Трансмаш», «Металлист» яхача заводаша, художественни промыслай производственни объединене.

Из дIахо йодача хана ла мегаргдолаш гIулакх дац. Предприятей кулгалхошеи специалисташи дицдалийта йиш яц бахача наха эша товараш арахецилга пятилетка керттерча декхарех цаI хилара социально-экономически политически даькъе боккха лоархIам болаш хилара.

Культурно-бытовой гIулакхаштен коа-картен эша товараш арахецара планировани еча хIана а тIехьа кхоачамбоацараш да, уж товараш арахецара лохьаь заданеш уттаеш моттигаш нийслу.

Масала, Гудермесски медицински инструментий заводо коллективина 16 эзар сома маьха уж товараш арахеца заданиешнай 1979 шера, 1978 шера арахийцараш 36 эзар сома маьха доллашехьа, хIаьта укх шера ворхI бетта арахийца уж товараш 23 эзар сом мах болаш да.

Культбыта товараш дукхагIа арахецара кIезига торонаш яц хIара предприятешхьакхарча даькъе беза пайда нийсе беза йолаш йолча машинехи оборудованехи, уж кхы тIа а дукхагIа арахецаяргъа моттигерча бийдален производства отходий чотах.

Республикерча промышленни предприятешка арахеца йиш йолаш я ваннашта лаьрхIа решеткаш, хIамашта вышн тохача эшаш дола улгаш, кухонни инвентарь, дахчан вешалкаш, кIаргаш кхыераш. ХIанз а тIехьа вай мехкарча кхыча областашкарен ираликарен къахкухьаш я уж изделеш.

Индустре, культбыта предприятей боахлошта боккхача лоархIаме гIулакх да арахеца изделеш дикагIа хилийтар.

Халахете а дукхача промышленни предприятешка ара а хецаш торгови сете дIакхухьийташ дола товараш лоха дикал йолаш. ХIанзарча хано дIа ма декхарех технически условех хила дезалчех тайпара доацаш да.

Дукха моттигаш нийслу пиварной мебела, радиотехнически товарашта, аьлика менгашта, берий ловзоргашта, кхычарна даьла боацаш.

1979 шера хьалхарча яь шера «Терек» яхача мебельно-тьун хIамаш еча производственни объединене арахийцача мебела 264 комплект товарий дикалго хьожача госторгинспекце брак йиз, из хул ерригха хьежача мебелах 29,5 процент яр.

Стандарташеи измерительни техникаеи Пачхаьалкхен тIаьхожам лоаттабеча Нохч-ГIалгIай лаборатори цу объединене кийчдаьча тIандий отделка во хилар бахьан долаш 1697 эзар стул бракдир. Художествени промыслай производственни объединене арахеца мебель а дикаяц. Ниттa шу дьежача продукцех 8 процент дола аьшка менгеш брак дир во «Металлист» яхача заводе а.

Республикерча предприятешта арахеца цхьадола культбыта товараш а шоай дикалга диллача кхыча областашкара хьанкхуьыцел воггIа да. Масала Нохч-ГIалгIай химически заводе арахеца басар цаха кIезига хоатташи дика дIа ца эцаши да, хIаьта дика дIадоа Таганрогера, Черкессера, Ростовера, Ленинградера хьадена басар.

Дукха моттигаш нийслу арахецача продукце бос, оттделка, оформлени, упаковка наьха хьашташа дIадехарашка хьежна йоацаш.

Цунца дувзадена министерстваша, ведомстваша, торгующи организацешта арахецача изделешта халданза тIаьхожам лоаттабе беза, дика доала товараш торговле дIакхоачаргдоаца наькъап лаха деза.

К. ШАМХАНОВ.

ЛАЬТТА ДЕЗАШ...

Хьоаш сийрда малх а болаш хоза ди дар «Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча отделене кхашка тхо нийсделча. КIа чуйица дьнначa кхашна латта юхедиса чI копновозашта тIа а дуьтташ фермашка дIакхухьаш боахкар механизатораш. Паркхех латте ча тракторах еллача грейферни погрузчикаца цахаддаш хьа тIаухача копновозашта тIадуьтташ воалллар царех цаI. Циркерча артиста ловзаю гIажаммаш санна цо дIа-юха тетташ лелаеча рычагашка хьежача, хоара шийт гIулакх дика ховш механизатор волга. Массехк минут мара ха ца йоаш 3—4 тонн доакъар чудодаш йола копновоз етта лаьккар цо. Зуш вацар ший хаь тIа гIолла Iоуха хьацара тIадамаш, цо тIоадаль ноч, дего тIааццаш дацар болх юнъагIа а бита кIезигга мукъагIа салоIилга, сакъердам хулар цуна хIара хьатIаена копновоз сиха етта цо дIа массаж йохийта.

Цу безаме беча балхах боккха сакъердам а хинна тхо латташ «Узайк» а лекхаш хьакхаьчар совхоза доакъар доакхача мехотряда начальник Алботачиев Iалаудина Iусмак.

— ДаудI Миштад хьа гIулакхаш? КIаьдденнаний хьо? — аьнна цо шийга дег тIара дIайха хаттар дича, трактора тIара Iоваьнна болх юкъагIа а ца буташ, бIаргаш къайладоахаш безаме вела а воина, аьтта кулга боккха пIелг тхога хьахьекхар тракториста.

— Цу укх совхозе балха вена гIоне цхьа гIелат ца доалийташ, ахь юхь ца йоаш, шийн планаш тIехкхочаш а еш. нах хьоташ къахьегаш хьавоагIа Дауд, — аьлар тIаккха тхога хьатIа а вийрза Iусмака.

Начальник дохнхад деш ва цох а вокх ший отрядерча механизаторех а. Цар хьинеракн дешлахи кIанзле массехк эзар тони доакъар кийчдь дIаоттадаьд фермашка. Совхха санна эсала лелац совхозе доакъар Iалашдарца дувзадина гIулакхаш.

— Укх са кIаштешка дуларгдоацаш хIама дац. Анкар денна дош чIоагIа да, хьалла багIа Бешлоаи Корта мо! — юха а шийн механизатораш хьоба яист ца хилча Iелац мехотряда начальник.

Советски Эскаре гIулакх даь цIавеначул тIехьагIа пхелагIа разряд волаш камешщики йилъагIа разряд йолаш электросварщики волаш шин шера балхаш даьд Тазиев Абукара Дауда Назране гIишлош хьалъеш. Хьадоккха алапи кхоачамболаш дале а, пе цига беча балхах дега лоIам хулаш вацар из. Цун да, даь да лаьтта делаш из леладеш хиннаб. КIаьни волча хана Дауд а хиннав совхозе балха воаллача даьна новкъостал деш.

Юххера а лаьттанцара безам сов а а баьнна, 1971 шера СПТУ № 27 яхача училище трактористий курсашка деша хайра Дауд. Ийс класс яьккхача вIамигача сага аем бовкихаши, хьиcар деши хьацар преподавательаша бу хьехам, цар дувцар. Кхаь бетта дийша ваьлча, тIехдика оценка болаш курсаш йисте а яьха хьаьнйцар цо тракториста удостоверени. Цу дийнахьа денз дIайолалу Тазиев Дауда бокъонца йола лаьттанцара къахьегама биографи.

Дика тIамйцар совхоза кулгалхоша къона тракторист. ДТ—54, ДТ—75, кхы маркаш йолча тракторашца лаьтташ оахаш, ялат дIадуаш, мангаш доахаш, культиваци еш, хьувкъам чуэцаш, кхыдола балхаш деш дIаволавелар Дауд, ший дега дезаш хинна гIулакх хьа а нийца.

Са паргIата доакхар трактора тIехьадийзача кохараша ходдеш Iодуллача Iаьрмача оалама, бIарг сийрдабоклар цхьатарра сийна кIувс е хинна тIадьнна ялат бIаргадайча. Дега лоIам хулар оасарах ше из мукъадаьккхача. Дукхача нахага сискал юйтарех цаI ше волга дагадехача, дIадоалар дегIацара кIаьдвалар, сийрдайоал маьлхон зиэзон йоагаль юхь.

Селла сага боккха низ луш сийлени хиннадар лаьттанца къахьегар, из дезар, цун сий дар. Махбаь вагвац цо луча рузкъах, цох адама доалача беркатах.

Дика къахьегаш бола нах къаьстта бо со лоархIаш лелабу вай мехка. Хьинар ца кходеш къахьегаш хиларех дукхаза ахчан премени сийлен грамоташи тийшнай Дауда. Къаьстта лакха сий даьд цун ший юртахоше. Наьсар-Кертерча наха шоай юрта халкъа депутаталла хержаа Абукара Дауд. ВIаштта шоза из сий даьд юртахоша гIоравьинан шоай механизатора.

Укх шера дикагIболча механизаторех доакъар кийцду мехотряд совхоне вIашагIволлача хана эгара хьалха Дауда цIи яьккхай. Цул тIехьагIа общественни хьесапе волаш доакъар кхухьача механизаторий бригадир а вив. Из бехтокхаме гIулакх а ала хIама доацаш дика кхоачашдеш ва Дауд. Шоай бригадир санна хьинаре къахьегаш ба Цолоев Аюп, Хаштыров Сварбик, Цунтоев Мувса, Дудургов Яхьья, мехотрядера кхыбараш.

ХIанзле дика балха толамаш даьхад мехотрядо, АргIаш а даь ферчашка дIаоттадаьд массехк эзар тони доакъар.

А. СУЛТАНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Шоай социально - экономически бокъонаш баьхан доладаш, дискриминацена духьала тIатеIIа къовсам лоаттабу японски кхалнаха.

Ховш да Японе кхалнаха деша а балха отта а халагIа долга. Цар алапеш шоаза гаргга ийзагIа да маIача наьха долчарел. Цар бокъо яц бер дича е цамогаш хилча алапи тIера а ца довккхаш отпускагIа баха.

Къаьстта халача хьала тIа ба кхалнах хIанз, чIоагIа дIаьхъенна экономически кризис йолча хана: производствана «рационализаци» яра курс чакхьякха а гIерташ предпринимателаша тайп-тайпара бахьанаш а доахаш балхара дIабоах эгара хьалха кхалнах.

СУРТА ТIА: цхьатарра бокъонаш хилайтара тIехьа къовсам лоаттабу японски кхалнах.

Джапан Пресс — ТАСС сурт.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА БЕРА ШУ

БЕРА БОКЪОНАШ ЗАКОНО ЛОРАЕШ Я

Тхьо шу дьнад ВIашагIкхийттача Къамий Организаце «Адамле декхарийла я шийга долчох дикагIдар бераашта тела» аьнна тIа а хадаь йола берий бокъоний хьакъехьара Декларацеи тIаийца. Цхьабакъда 1979 шу Дунен халкъашта юкъера бера шу да аьнна кхайкадаь духхьал цу документа юбилейна дувзадениа хииа Iац. Дунен общественность йоагар да цу тIа кхайкаь хиланза яргIйоаца берий бокъоний минимум дунен дукхача мехкашка Iалашъяь ца хилар. Дунен халкъашта юкъерча къахьегама организаце даннеех. 100 миллион саг соагIа бола кхуаш боагIараш дешара торонех баьха ба, 8 шерагара 15 шерага кхаччалца ха яьнна дола 53 миллион бер шийна даа хIама Iалашдара болх бе безаш да.

Советски пачхаьалкхене из хьахиннача хьаькхарча денношка а хьадир къоачча ноазала бокъонаш лораеш дола законаш. Масала, 1917 шера — Октябрьски социалистически революци нотьыннача дикаьлагIча дийнахьа тIаийцар 14 шу далеза дола бераш балха дIайийе бокъо ца луш дола декрет. Советски пачхаьалкхенна хала хиннача 1919 шера — интервенцен гражданийи тIемен, боалам бохабаь а моцал латташ а хиннача шера — арадаьккхар, цар дай-ноаной классови положени мичча тайпара яле а, бераш мах боацаш кхабарах дола декрет. Вайна кхийнарашта а, моцал хуле а аьхад цу хана В. И. Ленина, амма тIехьара хьоара буртиг, тIехьара шекара бIалг, тIеххьара даьтта Iаг берашта дургба вай.

ХIанз, из ленински декрет арадаьнна 60 шу даьнначул тIехьагIа, Советски пачхаьалкхено тIа-тIа дукхагIа чакхдоах бера лорадарах дола керда законаш. Нитта, масала, СССР Конституце 53 статья тIа аьннад: «Пачхаьалкхено дезала йоакхо ю берий учреждений шерра сеть хьарен дегIакоаларен, бытен общественни хьачани службе вIаштIехьдаккхарен эргайкхкха тоарен. бер дича пособи ялара, дукха бераш долча дезалашта пособеши льготаши ялара. хIаьта нитта дезала кхы тайпа пособеши гIон лоаттадара наькъаца».

Хьоаргда вай, масала, наьна бокъонаш лораяра гIулакхага. Кхалнаьха бокъо я берах хилча бер дилехьо 56 денцеи низал бер даьчул тIехьагIен а долаш отпуск эца къахьегама стаж йоккха вIашага хиларга хьежжа доацаш бIарчча ший алапи а долаш. Шу даланза бераш долча кхалнаьха балха ди чакхдаладехьарча хана бера хIама хьоха перерываш тела. ХIаьта уж балха хана юкъе а йолх, мах а лу. Дукха бераш а долаш торо эсала йолча дезалашта бераш лаьрхIа пособеш тел. Шер шера дуьх-дуьварча гIулакхашта лаьрхIа 2,6 миллиард сом лу пачхаьалкхено ноаношта. Ялсамен берий бешамашен бераш леладарга дIададар керттерча даькъе шийна дIатIоц пачхаьалкхено.

Бера еш йола йоакхо къаьстта гуш я дезалах долча законаш тIа. Дувцилга а яц, дай-ноаной декхарийла да хьалкхийна доалалца шоай бераш кхаба. Из цар шоаш деш ца хилча суда решенех царгера алименташ йоах укх боарамагIа: цхьан бера даьн маьнен алапех дикьлагIа дакъа, шиннена — кхоалагIа дакъа, кхоь а кхы дукхагIа а хилча — ах. Цу тIа а, эхь дайна алименташ ца тела гIертар хилча бола бехктокхам а белгалбаьй законо тIа — шерага кхаччалца чувалла суд елга (РСФСР уголовни кодекса 122 йола статья).

Маьрен сесагеи боахама гIуланхаш къовстадеш берий хьашташ дизза теркалду Саг йоалларах, маьре яхарах, дезалах долча законодательства шийттагIча статья тIа аьннад: боахама даькъера маьрен сесагеи бокъонаш цхьатарра я, кхынеттел царех цаI цIагIа хьожаш а бераш леладеш а хинна дале а. Цул соагIа, боахам бекъаш маьрен сесагеи доагьоа вIаши нийсса хила деза яхача закона тIара яла а йиш я суда. Кхенoa долча берий хьашташ Iалашдара. Законо декхарийла ву мар сесаг берах йолаши бер даь чул тIехьагIа цхьан шерин из кхаба, цу ерригача юкъагIа сесаг йитарах дола дош оттаде бокъо яц цун.

СССР берий бокъонаш цхьатарра я уж дай наней мари сесаги а долаш даь дале а, е доацашехьа даь дале а. Натахьа санна дас бер шийн ца лоархIе, из кхаба а ца туге, цхьаьча наьна бокъо я из да хилар чIоагIдара дош суде дала. Лелаш йолча правилех, судо из лоархIнагахьа санна бера наней из саги цхьан баьха бале, цар юкъара боахам лелабаь бале. Кхетадеш да, цхьаннахьа дага а доацаш вIашагIкхетар бахьан долаш хиннача берий лай бувцаш бераш хилар бакъде хала хилар. Цхьабакъда судо иса нийса ца лоархIе а наьна бокъо я е пачхаьалкхенгара бера пособи ийде е бер мах боацаш кхаба берий учреждене дIачудала. Нитта кхоачашъю СССР 1948 шерарча сага бокъонех йолча Беррнгеей юкъарча декларацe мари сесаги я долаш цхьаьн бахаш даьча а е мари сесаги доацашехьа даьча а берий социальни лорадара бокъонаш цхьатарра хийла яхаш йола 25-гIа статья.

Дайн ноанойн доаца бераш доалле а Iалашде а дIадала йиш я. Доал деш вар декхарийла ва ше доал дерий хьашташ лораде. Нагахьа санна цо шу доалах лаьрхIа пособеш тел. ... шийна пайда хийбой е бер бIарг ца лоахаш, из доагIаш дола гIо ца деш дуте, цу тайпарча гIулакхех уголовни зулам лоархI, шин шерага кхаччалца йолча хана чувалла суд а ю.

Советски берий эгара лоархIамегIара конституционни бокъо я дерригача боарамашна, лакхерадар а чулоацаш, эгара хьалхарча яргIана мах боацаш дешара бокъо. СССР кердача Конституце хилланза ярйоаца лаьрхIай кагирхошта юкъера образовани.

Законага диллача берий уж Iодича дена СССР кхыча беррнгача гражданий ярaш санна йола граждански бокъонаш я. Ерригача бокъонех бизза пайда эца торо кхуаш воагIачух 18 шу даьча мара ца хуле а, хьадда йола бокъонаш я цун из хьалелехьа а. Нитта, доалахье хила бокъо я берий шоаш Iодича дена, масала, цуцна соагIата бенна е тIехьален хьесапе кхача бокъо.

КхуашбоагIарашта лаьрхIа йола эгара дукхагIа льготаш чулоац къахьегама бокъоно. РСФСР къахьегамах долча законий Кодекса статьех хIара пхелагIа хIана яц аьнна кхуашбоагIарий къахьегам лорабара дешаштен бераш долча кхалнаьха лаьрхIача льготаштатен хетаяь я. Цхьаьне а бокъо яц 18 шу даьнна аIамига сaг балха дIа да эца. хIана аьлча мехка ерригача предприятешка 18 шу даланза бола кагирхой балха дIайибара оттаяь «броня» я.

18 шу даланза бола кхуашбоагIараш балха дIаэца йиш яц алхха лоро бокъо елча мара. Цхьабакъда дилла а йийхка я халачеи лаьттана кIалхарчен балхашта, уващIенонна венеча производстве уж хьежабара, бийсанеи салоIача деношкеи царга болх байтара бокъо.

Ялхайтта шерагаре барайтта шерага кхаччалца ха болча кхуашбоагIарашка кIнаргIа 36 сахьатал соагIа болх байта йиш еце а, алапеш из квалификаци йолча кхийнарашта лараш да царна. Кхуаш боагIача балхахошта хIара шера луш йола отпуск цхьа бутт я, хIаьта отпуск яла еза, моллагIча а цо йийхкача хана. Цунца цхьан кхуашбоагIараш балхара дIабахa йиш яц администраце инициативагIа халкъа депутатий Советашкарча кхуашбоагIарий гIулакхашта йола комисси раьза а йолаш мара. Цу комиссей бокъо я къахьегама хьакъехьара законодательство телхадеш бола администратораш меттел бераштa кхетам баlара даькъера шоай декхараш кхоачаш ца ду дай-ноаной а бехктокхаме оза.

Лев СИМКИН, юридически Iилмай кандидат.

(АПН).

КIИ КАНА ТЕШАМЕ ХИЛАР

Сатоссаш гIеттар Олхазар. Кхай тIа ваха кийчвала вехар, тIаккха, тахан шийн хьашт мелд наб е йиш хилар дагадехача, чIоагIа велавелар. «Ер цецвоала хIама мадий, цхьаннахьа ваха сихвала а ца везаш, — аьнна дагадехар вIамигача сага, — ялат а чуйица даьннад».

Къока комбайнер Дараев Олхазар къахьегаш волча «Атагинский» совхозе хиш ца дехкача лаьташка нагтахьа мара ца хулеш бола хьувкъам кхебаьб, ха екъа этта йоллашехьа — гектара тIара 23,1 центнер йоалаш. Дика хьийкъача ялатий кхашта бIарахьежача, сов гIадбахе, хьинар кхы а совдовлар наьха.

Кхайкадир, ялат 10—12 дийнахьа чуийца дезкха аьнна, шерра юкъейоалайир нватовций ялат чуэцара метод. ХIаьта совхозе массанел а хьалха из хьаллаьцар Дараев Олхазар вар. Ялат чуэца долладалехьа дукхаз хьала кийчйир цо шийн агрегат, дукхаза хьийбар цун хIара уллю болх мишта бу.

ДIадахача шоатта дийнахьа комбайнераш, жатчикаш, трактористаш, слесараш, шоферараш, ялата хьаттий балхахой, боахамий кулгалхой гул белар 1 Мая цIерагIча беша «Жlови Марсе» яха шоай цIей дездара.

ЦIей хьаделлаш, парте Грозненски райкома хьалхарча секретара Воронкин Анатолий Ивановича парте райкома бюро, къахьегамхой депутатий райсовета исполкома цIерагIа чIоагIа даькъала дийцар кхаш леладерий ялат чуийца довлара хетадаь цIей.

Массане а тIоараш техар А. И. Воронкина Дараев Олхазара цIи яьккхача. Къоначa комбайнеро социалистически яхье тIехьабитар эгара комбайнерагIа опыт ираш, 329 гектара тIара 7340 центнер ялат а аьрда. Беррнгача гулбеннараша лоацаш а доахаш, ялат чуэцача котваьнаноа елар хрустальни кубок, Сийлен грамота, «ДикагIа волча комбайнера» аьнна тIаяздаь цIе лента, цун цIи дIаязъяьй района къахьегама Сийлен книжка тIа. ХIаьта комсомола Грозненски райкомо Сийлен грамота а луш комсомольско - кагирхой экипажашта юкъе къалара моттиг хьожайир цунна.

К. ШАМХАНОВ.

Жильцова Валентина Ивановна

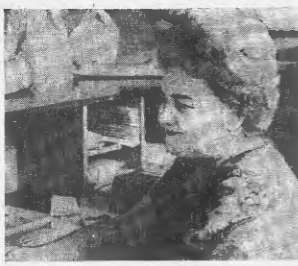

Массаза санна, дикка дуьйна нах бар Грозне, керттерча почта юкъерча, № 7724/05 йолча сберегательни кассе гулбенна. ЦаӀаш шоай цига Ӏодиллача ахчан тӀара кӀезиг-дукха ахча дахьа, вокхаш квартирах, электросердалах, газах, кхычох шоашкара доагӀар дӀадала, кхоалагӀбараш цӀагӀа шоай совлен хьаӀайна ахча Ӏодила бахьнабар.

Кассир агӀача коргагӀа ахчен цунца цхьа каьхати дӀачукховдадир цхьан кхилсаго. Кассира дӀанийцар уж. Ахча дӀачулучоа а из дӀаэцачоа а хоаш дар де дезар. Цудукъа дарий а хац, царех цкъаккха а йист хиланзар.

ХьалхагӀа каьхата тӀа а хьежа, ахча дагардс йоласлар кассир. Дагардаь яьлча, юха а каьхата тӀа хьежар из, цунга дӀахьежаш йолча ахча дӀачуденначоа а цунца кора юхе латтарашта а холуш цхьа моллагӀча тайпара доацаш. Дегабуам беш дар из ниттта хьажар. Юха а дагардир цо ахча.

— Мел ахча да Ӏа сога хьачуденнар? — хаьттар кассира.

— 1800 сом да, жоп делар вокхо.

— Дац, дукхагӀа да, — аьлар кассира.

— Са ахчанна Ӏа каьхадар эдальдеце, аз хьога деннар 1800 сом да, — йист хилар ахчан да. Ше дӀачуденнача ахчах гӀалат яьннай моттацар цунна, е шек а яцар кхы дукхагӀа е кӀезигагӀа из кургда, яьнна. Бакъда, кассир шийна хоьчара луврa.

— Ӏа хьачуденнар 2100 сом да, бланка тӀа яздаьр 1800 сом мара дац. ХӀахьий, дӀаэца хьай 300 сом, — ахча корагӀа хьанховдадир кассира. Вокхо дӀаэца тиганзар, ше гӀалат яьнняц дӀачуденнача ахчах, ихаш. Кассир а касса заведующи хьа а йийха, хала дӀанийтар ахча.

— Тхоаш гӀалат даьнна дале оаха юхаехаргья хьо. Хьа гӀалат яьннайий Ӏайха цӀагӀа дита ахча дагардича ховргда хьона, — аьлар заведующа.

Из къамаьл хоаш латтача, кассе гулбеннача наха юкъе хабараш доладелар. Кассир хьаьнала саг я, хьарам дар ца дезаш я, йоахар нар. Цхьабараша дувцар: «Валентина Ивановнас хьуладергдац наькха цхьа кепиг ахча. Из наькха хӀама ца дезаш я. Аз-м дагер а дац Ӏодиллача ахчан тӀера айса ахча дӀахьош, цо хьадетча».

300 сом а кийца, дӀаяхар кхалсаг. Цхьа ха яьннача гӀолла юхаера из. Цо чӀоагӀа баркал йоахар Валентина Ивановнайна. «Айса юхедуташ хиннар а хьога дӀачуденначе ахчаница хьадена хиннадар аьр», — яхаш дувцар цо.

Ниттта моттигаш кхы а нийсъеннай Жильцова Валентина Ивановнайна финансови системе болх беш ше яьннхача дукхача хана, из цун оамала цхьа белгало я. Ер тхьаь цхьоалагӀа шу да цо на болх бу.

Цу еррига хана цунца цхьана болх беш хьайоагӀача центральни касса заведующе Исламова Раиса Хьабибулаевнас чӀоагӀа тешал ду цунна. Из дог цӀена, кассе балхача нахаца Ӏинзрон а безаме а, коллективе дика тарлуш саг я, яхаш дувц цо. Шийгара эша новкъостал де массаза а кийча я Валентина Ивановна. Цо Ӏомабаь тха кассиника болх беш дукха нхалнах ба. Цар мӀссане я безаме хьоаю из. Цунгара хьоьхам эц тха къонача болхлоша.

Сберегательни кассе шоай совлен Ӏайна ахча Ӏодиллара баха нах тӀахьехаш, из цар ка а кхчахьалкхена в пайдане хилар дӀадоэнйташ дукха болх бу Жильцова Валентина Ивановнас.

Из дика йовз цо болх беча зоме бахача наха. Йовз из тешаме, дог цӀена, сага гӀулакх де кийча хиларах тарра. Цуи сий ду, лархӀа а лоархӀ.

Из коммунистически къахьегама ударник, социалистически яхье хьалхалаттарех цаӀ я. Цунга я «1978 шера социалистически яхье котвахьнар» яха знак. Цуна дукхазза а центральни кассан управлени еннй сийлен грамоташ.

Хадданза шайра долаш чакхдаьннадац Валентина Ивановнай вахар. Сийлахьбоккха Даймехка тӀом лаьттача шерашка цо йистелькхар машиннахьа техникум. Машиниовкъа болх беш хилар. МовстагӀа Грознена гаргагӀертача, ше балхах мунъа йолча хана город лорае цунна гонахьа ораш, сангараш йоахача дакъа лаьцар.

ТӀом дӀабаьнача хьалхарчи шерашка фашисташа мехка яь даьра човнаш ерзаеш советски халкъ доаллача шерашка кар а венна, кара оӀамига бер а долаш йисар из. ЯӀаьхенна хало оаз йийзай. Бакъда, йохаязар. ЦӀенача къахьегамца яьхар, вай замаан хила ма-боагӀара бола кхетам луш хьалкхейир шийн ЙоӀ.

Вахаре общественна болча пайдана къахьегама новкъа йолаш хьайоагӀа Жильцова Валентина Ивановна.

Ю. ЧАХКИЕВ.

СУРТА ТӀА: В. И. Жильцова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Мехка къамнагӀа ярех йолча верфе — Ленинградски Адмиралтейски объединение — хьадаьд «Отто Шмидт» яха 3.650 тонн водоизмещени йола Ӏилма-тоххама ледокол. ХӀаьз кемана тоххамаш деш латт: механизмашка хьаж, радионавигаце системаш нийсъю. «Отто Шмидт» кастта дӀачулургда Арктически Антарктически Ӏилма-тоххама института флоте. ХӀаьта цул тӀехьагӀа шийн хьалхарча рейсагӀа а гӀоргда.

СУРТА ТӀА: «Отто Шмидт» яха ледокол.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАДАРАШ, СОБЫТЕШ, ФАКТАШ

ПТУ—46 шу

Черниговски областера Мрин яха йоккха юрт йовзаш я цига юрта боахама шер-шера 400 совгӀа механизатор кийчбеш йола йоккха профессионально-техническе училище хиларах. ПТУ болх беш йола 46 шу да. Из йистеьлкха нах хӀана мехкаш тайп-тайпарча республикашна балхаш деш ба. Училища специальность кхачай 24 оаар гаргагӀа сагата. Царех дукхабарех гӀорбаьнна бола илат кхедераш хиннаб. Царна тийнад правительствении совгӀаташ. Царна юкъе ба Социалистически Къахьегама Турпалаш Николай Жуки Федор Билименков. Ленинни Октябрьски революцеи ордений кавалер Александр Погорелко, кхыбараш.

Революци а хилалехьа хьайийлла хиннай укхаза моттигерча помещико хьалъяьча корпусашка «бешамаш делаяра, огородничества, цӀен-ноаной школа». Цхьабакъда дешаш хиннаб духхьал торо йолча наькха мехкарий. 1917 шера Мрине хьайийллай хьехархой кийчбеш йола рабфак, цул тӀехьагӀа педагогически техникум. тӀеххьара а, 1933 шера — хӀанзарча ПТУ кийилс хиннa юрта боахама механизаце школа.

Цу хана дена чӀоагӀа детӀаенай училище, хьахиннай цун ниа бола материально-технически база. Дешара корпусашта юкъе ахерий постамента тӀа яьккхай хьалхарча советски тракторех цаӀ — «Универсал». Училище йолаш йолча хӀанзарча ханарча юрта боахама машинашта юхе музейни экспонат хеталу цунах. ПТУ доалахьа я тӀеххьарча моделах йола 40 трактори вошӀ ялат тур-ца комбайни.

Практически занятешта лаьрхӀа йола лабораториеш юртбоахама къахьегама теории Ӏомадара йола кабинеташ киноустановкаш, дистанционни управлени йола кадроврoектораш чу а латташ я. 150 гектар чуловлаш бола шийн доалахьара опытни боахам ба ПТУ. Дешаш бараша укхаза кхеду кӀа, коартолаш, мукх, хьайнола культураш.

Училища йоахо ю кагирхошка дешийтара яь ца Ӏеш, царга салаӀийтара а быта а гӀулакхий. 360 моттиг йолча кердача общежите хоза кийчдаь цӀенош да. хӀара этажа тӀа я телевизор а чулатташ йола дешар Ӏомадара зал. Деша боагӀараш хул Киеве, Чернигове, Украина кхыча городашка, технически творчества кружокийн спортивни секцейн занятешка ух уш, самодеятельни концерташка дакъа лоац цар.

Кердача дешара шера дена училище йистеноаькхарашта дипломаца юкъера образовани чакхъяккхарах дола аттестаташ а тергда. Заняташ кердаче здане дӀайолалургья, хьаьлен латт автовни спортивни залаш а йолаш йола общественно-бытовой комплекс, столови. Цу реконструкцена хьахийцад миллион совгӀа сом.

Максим РЫЛЬСКИЙ,
АПН корреспондент.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ЖУРНАЛИСТИЙ ПЛЕНУМ

Селхан кеппйоазон ЦӀен конференц-зале Нохч-ГӀалгӀай АССР журналистий Союза правлене аргӀанара ялепум хилар.

Цига «Идеологически, политикъ-къестама болх дӀахо тоабарах» болча КПСС ЦК социамген КПСС обкома III пленума соцамген хьежжа Нохч-ГӀалгӀай АССР журналистий Союза декхарех» доклад йир НГӀАССР журналистий Союзи правлене председатела Д. К. Безугле.

Прениех къамаьлаш дир: С. Мадаеви — «Грозненский рабочий» — газета корреспондента, А. Горнова — «Комсомольское племя» газета редактора, М. Хамхоева — «Сердало» газета редактора заместитела, Т. Гугаева — «Ленинан некъ» яхача газета белхтоххамеча секретара, М. Тазиева — «Коммунизма та бода никъ» яхача Надтеречни районни газета редактора, В. Горешнякина — телестуде керттерча редактора, А. Мальсагова — радиовещане керттерча редактора, Р. Нашхоева — КПСС обкома кепайоазон, телевидени радиовещанеи сектора заведующе.

Дийцача дешах лаьца боаргӀаш бола соцам тӀаийтар.

Пленумо соцам тӀаийцар НГӀАССР журналистий Союза аргӀанара съезд укх шера 15 ноябре чакхъяккха аьнна.

КУЛГАЛХОЙ ЙОАКХОНГА ХЬЕЖЖА

РЕЙД

Дукха ха йисаяц керди дешара шу дӀадоладала. Шоай школашка знзаш а дахьаш боагӀаргба дешархой. Дика хетарчда царна хоза ремонт яь тоаьча школе шоаш парташ тӀа Ӏохайшача.

Наьсарен района школашна дешара кердача шера миштта кийчо яь тхьожаш хилар укх деношка «Сердало» газета рейдови бригада.

ВӀарг хьоасташ ӀажаргӀа, кӀай, сийна басараш хьекха хоза кийчъяь коридораш, нийсача мугӀарех хьалъоттадаь парташ, истолаш, гӀанданашта латта классаш, дукха ха йоацаш басар хьекха уйнаш, керда мебель, массанахьа лостам болаш — ниттта сурт дар Наьсарерча № 1 йолча юкъерча школе тхона бӀаргадайнар.

Хьехархой коллектива, школа директора Ю. Мальсагова, бераштa къахьегама урокаш хьехаш йолча хьехархочо Б. Султыгова цӀенхаштта йоаккхо яьй школа ханнахьа кердача дешара шерага кийчъяра. Ханнахьа эша гӀишлои материалаш Ӏалаштьаь, бераш чухецалехьа дӀадоладаьд укхаза ремонтни балхаш. Цудухьа ханналья ремонт яь я баьннаб.

Эпилишча штукатурка яьй, кӀир техай, тхоа тоабаьб, эшшаш йола керда мебель, оборудовани нийцай. Школана ремонт еннехьа а кийчъяьй физика, химе, биологе, математика военни гӀулакх Ӏомадера, нхыйола дешаре кабинеташ. Из бахьан долаш керда дешара шу дӀадоладара де мел дезар да» чакхдаьккхад укхаза 28 июле. Хьаьтдале тӀахьа а бераш чуеха кийча я школа.

— Миштта вӀаштӀехьдаьлар шун сел сиха ремонт чакхъякха — хет оаха школа директорага Ю. Мальсаговга. ДагадоагӀа тхона дӀадахача шера 25 августе а ремонт еш ма дарий цо?

— Укх шера паччахьалкхено тхона тхьахийнад 2000 сом совгӀа ахча. Из ахча оаха еззаш йолча ремонта дӀадахийтар цхьа кепиг эехьа ца дойташ. Тха школе ремонт еш дар дена дагӀаш дола бераш. Царна кулгаьдеш вар Султыгов Байсолта. Цар парташ а тоайир, кӀира техар, кабинеташ кийчйир, ковкарт цӀендир. Цул совгӀа, Султыгова, хьехархой, дешархой, дай-наной оарцагӀбаьха болх вӀаштӀехьбаьккхар бахьан долаш керда дешара шу лертӀа дӀадоладе йиш хургйолаш школа кийчъяьлкха вӀаштӀехьдаьннад тха.

Школашка ремонт яра гӀулакх цар кулгалхоша ена йоакхонга хьежжа хилара тешал да Экажкъоштни-Юртарча № 2 йолча школа сибат. Кердача дешара шера дика кийчо яь укхаза а. Басар хьекха кьетаи да пешаш, кӀир техай. Школана а хьехархошта а кховчам хилла катилла хӀама Ӏалашъяьй. Школа директора, РСФСР заслуженни хьехархочо Картоев Мухьмада хьехархой а дешархой дай-ноаной а оарцагӀбаьха болх вӀаштӀехьбаьккхар бахьан долаш керда дешара шу ханнахьа дӀадоладара кийчо яьй укхаза а.

Ниттта кийчъяь я № 13 йолча школа-интернат, Ӏаьякин-Юртара, Яндарерa юкъера, ТӀой-Юртара сайрийнара, Пхьилекъонгий-Юртара юкъханцара школаш. Цхьабакъда, ерригаш-м яц ниттта дика кийчъяьлла.

Кхыча тайпара да Наьсарерча № 2 йолча юкъерча школера гӀулакх. ХьалхагӀа хинна къайна здани деша ваа гӀача берашта тӀахаркхар кхерам болаш я. Йиъ классе дена багӀа йиш яц. хӀана вылча керда корпус хьальеш укхаза лаьккхар котлован. ДогӀан лиша йоахийр цун лард. Из бахьан долаш пенаш лийлхад. цхьайолча моттигашка 10—15 см. дӀан хьаьн лахад уж. хӀаьта бераштa чуӀе кхераме долаш, ахьа пеш хьатӀадаьча цӀен пена тӀа дӀатӀабежаб.

Школа къаьнача здане тхов, уйнаш, кораш, наӀараш йохкненнай, наца лета телхай.

Из гӀулакх тӀехьа ца тетташ къаьнарча здане сихьаь капитальни ремонт е еза. хӀаьта вокхарна телха уйнаш (500 совгӀа квадратни метр) хувца дезаш да. Бакъда, цу гӀулакха школе Ӏотоха уйнаш дац. уж хьаэца а ремонт яйта а ахча а дац. Цу гӀулакха райисполкомо е кхыча организаце школана новкъостал ца дой берашта а хьехархошта а дешара кердача шера бала хургба.

— Ши шу хьалхагӀа, — дувц школа директора С. Арсельгова. — 432 йолча ПМК болхлошa ремонт йир укхаза. Ши шу доаллаше тхов телхар тха. ДӀадахача шера юха а ремонт йир цар. Дукха ха йалехьа тхов ладар чуаха болабелар. хӀаьз а тӀехьа догӀа дийлхача классашка ладар чуух. Тхоашта де могар дацъд оаха. Тхоай беррига низ оарцагӀбаьккха оаха даьр бӀаргагуш да. Тхона кӀезига даь а новкъостал дой, тхо сихха йистедоала а мег. Тхона новкъостал ца дой, тха гӀулакхаш Ӏалаьмита ледара да.

Шийн хурдаь дешархой ремонтна бригада, техперсонал, хьехархой оарцагӀа а баьха. школа директ 17 классе шоашта могар деш ремонт нйй. Цхьабакъда, уйнаш, дика ха йоаккхе а, укх хьан дешара шера мара латтаргдоацаш ледара да.

Наьсарерча РСУ-с хьаьтӀайй укхаза 330 бера лаьрхӀа йола помещени, хӀаьта спорта зале, столове, теплофикаци сетевой газн котельнера хьачувйиллац. Дешара шу доладалалехьа уж балхаш кхончашерга аьнна тучох ала хӀама а дац.

Ниттта, таханарча дийнахьа кийта яц ТӀой-Юртара, Яндарера № 1 йола юкъера школаш Наьсар-Кертера № 2 йола, Доладха-Юртара бархӀ шера йола, кхыйола школаш. Цу массайолча школашка тхоьнах ладар чуух. ниттӀа пенаш да. Уж балхаш шоай низаца тоаде школай вӀаштӀехьдалац. Царна новкъостал эш цу гӀулакха бехкто хьаме йолча организацешкара, кхы а да 'кхаза белгалдака деза городской а районни а исполкомашкара кхоачамбоацараш. Ерригача районерча школашта эшаш да кӀора, дахта. Таханарча дийнахьа из Ӏалашдаьдац 80 процент мара. Цу гӀулакха кертера бехк ба Наьсарен района горторга директора М. Мейриева, из шийн ханнахьа оарцагӀа ца вахарах.

Районерча школашта кердача шера эшаш ва 133 хьехархо. Районос просвещенеи министерствага заявка енай. Цхьабакъда министерство из кхоачашъяьдац. Хьехархой на тоъар бахьан долаш цхьа бола хьехархой дукха урокаш дӀаккхаьа езаш хул. ХӀаьта, урокаш дукха хилча хьехар лертӀа хургдац. Хьехархой лахара оарцагӀъяьнна я дайоно.

Дешара керда шу гӀаьхача юкъар теттара цӀезига ха я. Дале а районе партийни, советски, общественни организацеш сихха оарцагӀйоалее укхаза белгалдаьча кхоачамбоацарех дукхагӀдараш дӀадаха вӀаштӀехьдаргда.

«Сердало» газета рейдови бригада: Ф. МАРГОЕВА, Наьсарен района инструктор; М. МАЗИЕВ, «Грозненский рабочий» яхача газета соб. корр; А. САГОВ, тха соб корр.

Алхан-Калински юкъерча школе дика йовзаш я Гишларкаева Мусвай Аьсет. Из я шелагӀча класса кулгалхо. Дешара шу дика чакх а даьккха, хӀана чакхйоалаш латта шоай ахкавара каникулаш совхозерча къахьегамхошта — шоай даьшта-ноаношта — дика новкъостал деш кхаьна тайп-тайпара балхаш деш, пионерски лагерашка салоӀаш чакхйоахаш доахк цу классера бераш.

СалоӀача а къахьегача а моттигашка массаза шийн дешархошца цхьана я Аьсет.

СУРТА ТӀА: Аь. Гишларкаева, хьехархо, комсомолка, школа активистка.

Я. ЦУЕВА сурт.

Наха салоӀам беш

Цу хана гӀадваха а кӀезидукха цецваьнна а вар из дагадоаьаш шийта баьккхача кхаах — № 12 йолча юкъерча школерча цо хьехача халхарча кружокерча йиӀигаша юртарча школай районни хьажаре хьалхара моттиг яьккхар. Массане — Хамчиева Хадишата, Арсаманова Линас, Картоева Ӏайшата, кхычар шоай художественни кулгалхочоа баркал йоахар...

...Дукха ха яц Цечоев Мухьмад ТӀой-Юртарча юкъерча школе деша ваьгӀа. Цар юртарча культура Дворецe хилахара кружок яцар, цудухьа Наьсарерча цхьан клубе репетице ухар из. Школа йистеьккхача дӀахо деша ьыттув хиланзар Мухьмада. Нана цамогаш йола дукха ха яр. ЦӀагӀа де мел дезар цо дора. Орджоникидзерча машинаш ена заводе балха вахар из. Болх йистебаьлча хаца йоаеш заводерча клубе водар Мухьмад. Укхаза дукха хӀама Ӏомадир цо балетмейстера Соноев Борис Александровича тьехаш. Дукха ха ялалехьа бокъонца йизар халхара «къайленаш».

1978 шера Доллкоарча культура Дворецe художественни кулгалхо а волаш болх бе волавелар из. Бакъда, цу цхьан юрта шийн болх баь Ӏац. Каст-каста Мухьмад гойиш я доалахарча юртахка — Инаргье, СоагӀапча. Укхазара бар са боаж бац аьнна цӀаккха тӀехьашка ваьнавац из. Ше боккъонца йола художественни кулгалхо хилара тарра эшнача новкъостал де кийча ва Мухьмад. ХӀаьта цо массаза дакъа лоац культура отдела агитбригада ара мел йоалача моттиге.

Мухьмад шийна болча хьттона араваьнна лехаш вац. Цо шийн докхар лоархӀ юрта, районе моллагӀа кӀезаг-дукха а лоархӀаме йолча событе дакъа лоацила. ХӀаьта культура Дворецe цо беча болхо выттув боалийт цун дега ловш долча общественни вахаре дакъа лаца. Керда вахар кьахтоллаш боахнача шийн юртахой турпала гӀулакхаш зув Цечоев Мухьмада. ТӀехьагӀа шийна бӀаргадайнар, ше цецваьккхар, халхара меттаца наха дӀадувц цо.

...Юртарча сатийнача улица тӀа гӀолла ЮовагӀа Солтукиев Хюса. КӀайбеннаб цун корта, юхь тӀа кӀоаргга шуйнаш дийшад, атта хиннадац цун вахар. ТӀом чакхбаллалца хьалхарча мугӀарашка хиннав из. Котадом Ди деадеча хана цун наькха тӀа къегаш хул тӀема а къахьегама а дукха совгӀаташ, царна юкъе ЦӀечa Седкъа орден а йолаш. Мухьмида довз Хюсай мел дола совгӀат, хов маца, мича, фу бахьан долаш уж цунна деннад. ТӀема ветеранаш Солтукиев Хюса, танкист хинна Авероев Мухьмад, запаса эпсар Гуноев Якьуб дукхаза кагирхошца вӀашагӀкхийтта къамаьл деш хиннаб. Цигача баьхаб цун шийн сий долча юртахой вахара никъ. Цу духьа культура Дворецe хулача сайренашка чӀоагӀа раьза болаш ух кагирхой. Цар белам ба шоай дай хьинаре гӀулакхаш довза, чӀоагӀа тержам тӀабаьхийте, уйла еш лаьдувгӀ мел хало лайнай къиза моастагӀа эшавеш. Шоай са ца кходеш таханара ирзе вахар шоашта денна нах царна цӀаккха а бицлургбац.

...Тахан Мухьмад «Ингушский» яхача совсаш лелаеча совхозе йодача агитбригада программа кийчъеш ва. Кхоана а кхыдар де делаш хургва из. Ниттта хӀара денна.

З. СОЛТУКИЕВА.

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

АБИТУРИЕНТИЙ ТЕРКАМГА!

КПСС ЦК-й СССР Министрий Советен «Лаккхера школа дӀахо дегӀайоалаяреи специалисташ дикагӀа кийчбареи хьакъехьарча» 1979 шера 12 июлерча Соцамгеи 1979 шера 18 июлерча СССР вузай Министерства приказагеи хьежжа академика М. Д. Миллионщикова цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта института абитуриенташка дӀахоийт:

1. Дошо (дото) медаль а йоаккхаш юкъера школа чакхъяьккха, тӀехдика дийша диплом а эцаш юкъера специальни дешара заведени е юкъера профтехучилище (бархӀ класса база тӀа) чакхъяьккха нах деша дӀаотташ дӀатеда экзаменаш дӀаяла ца езаш деша дӀачуэц **сайрийнарча факультете укх специальностех:**

— **Мехкдаьттен газа чакхъяхара химически технологи** (0801);

— **Керттерча органически мехкдаьтта химически синтеза технологи** (0907);

— **Мехкдаьттан газовни промыслай машинаши оборудовании** (0508);

— **Химически производствай машинаши аппараташи** (0516);

— **Лоаман балхашта электрификацеи автоматизацеи яр** (0634);

— **Промышленни граждански гӀишлош хьалъяр** (1202);

Заочни факультете укх специальностех:

Мехкдаьттен газн йоаллача моттигашка деча балхай технологи комплексни механизации (0205);

— **Мехкдаьттан газовни промыслай машинаши оборудовани** (0508);

— **Промышленни граждански гӀишлош хьалъяр** (1202);

Приемни комисси.

Хьамсара кагий нахи мехкарийи!

Х. Нурадилова цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен драматически театро дӀахойт театра гӀалгӀай труппа актерски составе кхы тӀа а юха кагирхой дӀачуэцаш хилар.

ДӀачуэц юкъера образовани йола кагий нахи мехкарийи. 1—2 шера театре болх баьчуа тӀехьагӀа къона артисташ конкурс а йовцаш мехка театральни вузашка деша хьожабергба.

Цу хьакъехьа хатти хӀама долчо хатта мегаргда Х. Нурадилова цӀерагӀча театре 1 сентябре денз хӀара денна 9 сахьат даьлча дена 18 сахьат даллалца йолча хана.

Телефонаш: 2-15-79, 2-55-32, 2-17-86.

СОЮЗПЕЧАТА
республикански агентствас
ДӀАХОЙТ

предприятей, учрежденей, дешара заведеней кулгалхошка 1980 шера дола служебни коллективни пайда эцаш дола газеташи журналаши укх шера 15 августе денз 1 сентябре кхачалца ладеш хилар.

1 сентябрь дӀабаьлча белгалдаь газеташи журналаши ядергдац.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — ӀуйранарӀ гимнастика.
9.05 — «Хьамсарча аьттан миӀинга. Смоленщина къонача йоккхалкарий кукиш».
9.35 — «Аьттан тух». Телевизионни дукхача серей художественни фильм. 5 сери.
10.45 — Концерт. Йистедаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Са нохина». Телевизионни документальни фильм.
15.50 — «Шахматни школа».
16.20 — Фильм—берашта. «Вайна ааххе Къуабехьен жӀарг». Художественни фильм.
17.40 — Вай ханарча пятиборьех йола дунеяюкъара чемпионат. Пек хар. Будапештера передача.
18.05 — «Берашта оаххарех лаьва», «Ленинградера передача.
18.35 — «Дагалаттар». Мультфильм.
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.20 — «Халхин-Гол. 1939 шер».
19.00 — «ДӀабоалау никъ — дӀадоалау нахие».
Документальни фильма премьера.
19.30 — «Лаьттан тух». Телевизионни дукхача серей художественни фильма премьера. 6 сери.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Искусствай мастераш». СССР халкъа артист Владимиров. Перерыве «Тахан дуней тӀа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.00 — «Шуга хьеж Ментун». Телевизионни фильм.
17.35 — «Аргун» яхача альманаха обозрени (нохчий меттала).
17.45 — «Баьццарча хьункьама — ударни къахьегам».
17.55 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀоллаз». Информационни программа (эрсий гӀалгӀай меттала).
18.55 — «Юртара вахаре» (гӀалгӀай меттала).
18.45 — Социалистически яхье хьалхалаттарашта лаьрхӀа концерт (гӀалгӀай меттала).
19.15 — Гареки наькха тӀа мотогонках йола дуней чемпионат. Польшера передача.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Шун лехарца». Музыкальни программа.
21.00 — «Художникех дола дуьйцараш. РСФСР халкъа художник Комов».
21.40 — «Истребителя». Художественни фильм.

17 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — ӀуйранарӀ гимнастика.
9.05 — «ТӀоврека бургана» клуба приз ваххара.
9.50 — «Лаьттан тух». Телевизионни дукхача серей художественни фильм. 6-гӀа сери.
11.00 — Шуберт. Йиъ экспромт. ДӀалоха дунеяюкъарча конкурсий лауреата Алексеева. Йистедаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — СССР Фе Флота Дента. Телевизионни документальни фильмай программа.
15.55 — М. Горький. «Дагалуйнамаш вӀашагӀкхетараш».
17.00 — «Искусства мастерий концерт».
18.00 — «Москвам москвичаши».
18.30 — «ХӀара сурта тӀа — малх».
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.00 — ДӀалоха Вильнюсски квартето».
19.15 — «Хаъ» яхача программа почта. ДӀаьху — комментатора Е. Синявина.
19.20 — «Лаьттан тух» яхача телевизионни дукхача серей художественни фильм. 7 сери.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Илли ала вай, доттагӀий». Музыкальни программа. ДӀаьху РСФСР заслуженни артиста Лев Лещенкос. Перерыве «Тахан дуней тӀа» яха выпуск.
23.10 — Гонрасл халхарах йола Европа чемпионат. Нидерландера передача.

II ПРОГРАММА

17.00 — «Ералаш». Киножурнал.
17.10 — «Сонаш хьебар: проблемаши, перспективаши».
17.40 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀоллаз». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала).
18.00 — Литературни вӀашагӀкхетараш (нохчий меттала).
18.30 — «Гудермесский» яхача совхоза доккъар Ӏалашдераьнта лаьрхӀа концерт.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Торпедо» стадионера трансляци. Перерыв йолча хана «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.45 — Вай ханарча пятиборьех йола дунеяюкъара чемпионат. Будапештера передача.
21.00 — Чайковске йоалагӀа квартет.
21.40 — «ХӀана дӀавахийта». Телевизионни художественни фильм. 1—2 сереш.

РАДИО

16 АВГУСТ

6.40 — Юрт: гӀулакхаши проблемаши (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
6.21 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.35 — ДоттагӀален концерт (гӀалгӀай меттала).
9.15 — «Алкоголизм — тийша бола бу аздар». Беседа (эрсий меттала).
9.35 — Ашараш (эрсий меттала).
9.45 — Самашкински консервашкам болча (гӀалгӀай меттала).
14.00 — Передачей программех кхетгӀанах бола хоам.
16.00 — «Вахарца тӀа болхаш». Яндархой истоха гонахьа (гӀалгӀай меттала).
16.20 — Илли оал Махмудова Хавос (нохчий меттала).
16.30 — Партийни организаци а къахьегамхошта кхетам балар а. Беседа (нохчий меттала).
16.45 — Отчеташи харжамаши парторганизацешка (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсийн, нохчийн, гӀалгӀайн меттала).
18.40 — Радиожурнал «Аргун» (нохчий меттала).

Тахан республике гӀоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 27—32, Грозне 29—31 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догӀа а делхаш къилбаседа-малхбоалехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 17—22, дийнахьа 27—32 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; белхтоххама секретара — 9-24-00; отделай: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерен, шоаттей деношка.

СФ05219. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4932.